

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרֶתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

— "אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו" —
הוא דואג, צועק "עד מתי?!" בקרב לבו,
ואזי מוסרין לו רזי תורה — חוברת נפלאות...
באמת המגמה של החוברת היא לפעול אצל כל אחד ואחד מילת הלב,
התעוררות של "לבו דואג בקרבו", ואזי "מוסרין לו רזי תורה" —
מוסרים לו עוד חוברת להפיץ אותה הלאה, וכך להביא את המשיח...
[מתוך השיעור 'אי אפשר אחרת']

מטות-מסעי תשפ"ה

21 משפחה מיוחדת
מאמר מתוך ספר
העוסק ב"ילדים מיוחדים"
על כוחם המשיחי של ילדים מיוחדים

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
 לקבלת השיעורים במייל
 ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכת: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ'אט אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
 בעז יעקבי ואיתאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-
 זאב וינגרט. יוחאי אלימלך רוה

נכון 10/10/2010
בברכה
הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א

הקדמת המערכת

השבוע בגליון שלשה **שיעורים** ומאמר מעובד: שיעור נפלא מערב ההכנה לקמפיין **"עת לפרוץ"**, שיעור שישי בסדרת **סקירת התנ"ך**, שיעור שלישי על השגחה פרטית במשנת הרב המגיד ממעזריטש ומאמר מתוק על **"ילדים מיוחדים"**.

בשיעור הראשון – **"אי אפשר אחרת"** – נזהה את הנקודה הפנימית הבוררת בלבבות שלנו כשאנחנו עוסקים בהפצת פנימיות התורה. ההרגשה, המתעצמת בימי האבלות על החורבן, ש'אי אפשר להמשיך ככה' – שחייבים משיח, חייבים בית מקדש, וחייבים שכל הלבבות יפתחו להכיר את ה'. בכל מצוה יש פעולה ותוצאה נפלאות, אבל דווקא התחושה שהמצוה באה להפוך מציאות שלילית קיימת מעצימה את כל העשייה והופכת אותה להכרחית. לשיעור הזה יש **"שורה תחתונה"** ברורה – התגייסות מלאה לקמפיין **"עת לפרוץ"**, שמגמתו להביא את ה'נפלאות' לכולם!

השיעור השני – **"בלב שלם ובנפש חפצה"** – הוא שיעור מתוק נוסף בסדרת שיעורי התנ"ך. הוא מתמקד בקשר בין דוד המלך ובנו שלמה המלך – בצוואתו של דוד לבנו, שהיא בעצם נקודת המעבר בין תפלות הלב של ספר תהלים לחכמה העמוקה של ספר משלי. השיעור השלישי – **נוכחות ה'** – ממשיך את מגמת תהא שנת השגחה פרטית ומעניק לנו מבט נוסף על ההשגחה, כמנכיחה את חסד ה' וכמעוררת רגישות ויראה כלפיה. את חלק השיעורים חותם מאמר מיוחד – **משפחה מיוחדת** – מאמר שנכתב עבור ספר **"בחסדך בטחתי"** העוסק ב"ילדים מיוחדים", ובו נלמד כי דווקא בילדים כאלה יש ניצוץ משיחי מיוחד.

חברים יקרים שימו לב:

בשבוע הבא עלינו לטובה יתקיים הקמפיין שלנו **"עת לפרוץ"**. זה הזמן של כולנו להתגייס ולתרום למהפכה ההכרחית של הפצת פנימיות התורה – מחוברות נפלאות ועד ספרי גל עיני – כדי להפוך את העולם ולהביא את הגאולה האמתית והשלמה. היו עמנו! פרטים נוספים בגב הגליון.

שבת שלום ומבורך, המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת דברים הבעל"ט:

נ"ך יומי – מלכים ב' פרקים ידכג; משנה – שבועות פרק ב.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

מהפכה הכרחית

בשר" – ובודאי שבלעדיה אין סיכוי לקרב לה' את כל עם ישראל ואת כל באי עולם.

הוא מרגיש שהפצת פנימיות התורה היא לא רק 'מבצע' חשוב שהוא זוכה ליטול בו חלק, או 'פרס' עבור מי שיזכה בה, אלא הכרח גמור. לבו מלא רחמים על כל מי שלא זכה עדיין למאור שבתורה, והוא נדחף להתמסר למהפכה ההכרחית הזו – שינוי התודעה של העולם כולו, פקידת ענינו ופתיחת לבבו לנוכחות ה' ולהדרכותיו הפנימיות בכל תחומי החיים.

הא בהא תליא: החויה הקיומית של **המשיח** (358) היא **'אני לא בסדר'** (358), וכך גם העולם כולו לא בסדר, ובהכרח לשנות זאת (בעוד מי שמרגיש ש'**אני בסדר**' יכול להשאר ב**שיניה**, בלי לחוש שחובה לחבר יחד את כל ממדי התורה ולהאיר באורם את העולם כולו, על כל פרטיו). זו בעצם חויה של דאגה קיומית – **"דאגה בלב איש"** (358) – עליה נאמר "אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו". יש כאן 'מעגל קסם': מי שלבו נפתח לרזי התורה מבין את ההכרח בתיקון העולם, ו"לבו דואג בקרבו" על ביאת המשיח ובנין המקדש, וכאשר "לבו דואג בקרבו" מוסרין לו עוד ועוד "רזי תורה" כדי להפיצם וכך לתקן את העולם כולו.

המשיח אמר לבעל שם טוב שיבוא כאשר "יפוצו מעינותיך חוצה" – הפצת מעינות החסידות, הממשיכים לפכות בעו, הם המהפכה ההכרחית כדי להביא גאולה לעולם.

השאיפה לביאת המשיח ובנין המקדש נתפסת לעתים כשאיפה לעולם טוב יותר, קדוש ומרומם, אבל לא כהכרח קיומי. אפשר לחיות חיים יהודיים, ללמוד תורה ולקיים מצוות, ובזמני הפוגה משעבוד מלכויות ומשאר הצרות – נראה שהכל בסדר... זו, כמובן, טעות גמורה. מצב הגלות הוא עיוות נוראי, הפוגע בחיים יהודיים מלאים באמת, ובנין המקדש הוא תכלית קיום הבריאה, "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים". עולם של חולין, שאין בית מקדש במרכזו, הוא לא פחות מאסון. רובנו התרגלנו למציאות הזו, אך מי שזוכר וחווה ש"כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו" חי בדחיפה מתמדת לשינוי – חייבים להפוך את העולם היום! אי אפשר להמשיך לחיות ככה! לא מתקבל על הדעת שמשיח לא יבוא היום! עד מתי?!

גם מהפכת הפצת פנימיות התורה יכולה להתפס כ'בנוס', תוספת המעשירה את החיים היהודיים, אבל גם בלעדיה אפשר לחיות חיי תורה ומצוות מלאים, להיות 'מאה אחוז בסדר'. מי שמרגיש ככה, גם אם זכה ללמוד קבלה וחסידות, לא יצא מגדרו כדי להפיץ את הדברים הלאה. די לו בקירוב יהודים לשמירת תורה ומצוות, ואת מי שכבר 'בסדר' אפשר להניח לנפשו בשקט... אבל מי שלבו נפתח באמת לפנימיות התורה מרגיש שבלעדיה לימוד התורה וקיום המצוות הם כגוף בלי נשמה – שהלב נותר ערל, "לב אבן" שצריך להפכו ל"לב

שיעור

הכנה לקמפיין "עת לפרוץ"

'אי אפשר אחרת'

קיצור מהלך השיעור

בערב הכנה לקמפיין "עת לפרוץ" הבא עלינו לטובה נתן הרב שיעור קצר וחריף ("קורץ און שארף"), שבעצם עוסק בתחושה העמוקה של **ימי בין המצרים כמניע הפנימי** והחזק ביותר **להתקדם קדימה – לבנין בית המקדש ותיקון עולם**. **פרק א** פותח בניתוח למדני של הצפנת-פענח על **גדרי מצוות שונים** – הפעולה, התוצאה וגם שלילת המצב ההפוך. **פרק ב** הוא דוגמה ללמדנות חסידית, המבוססת על **גם-וגם** (ולא על או-או), והוא ממחיש כיצד **בכל מצוה קיימים כל הגדרים** וחושף את **המבנה הפנימי** שלהם. **פרק ג**, החריף, לוקח את הכל לנושא הקמפיין שלנו – **הפצת פנימיות התורה**, החל מחוברת "נפלאות" בה אתם קוראים כרגע. גם בהפצה קיימים שלשת הגדרים, כאשר המניע החריף ביותר הוא ש'**אי אפשר אחרת**' – אסור להשאיר אף אחד ערל-אטום לגילוי של פנימיות התורה, לא יתכן להמשיך לחיות בעולם בלי בית מקדש ופשוט לא-בסדר שהעולם ישאר בלי משיח! כלומר, הפצת פנימיות התורה, המביאה את הגאולה, איננה 'בונוס', תוספת-יוקר לעולם שמתנהלה גם ככה בסדר, אלא **הכרח קריטי** שאי אפשר בלעדיו. קראו, הפנימו ורוצו לתרום בגוף, בנפש ובממון.

א. מקדש, צדקה וברית מילה

תפדה ושביה בצדקה⁽²⁾.

נאמר את דעת הרוגאטשובר על שתי המצוות הללו וגם על מצוה שלישית – שלש מצוות שכל אחת מהן הוא מסביר באופן אחר: בנין בית המקדש, צדקה וגם ברית מילה.

שלום עליכם לכולם, ברוכים הבאים!

עכשיו, בימי בין המצרים, אנחנו נמצאים בזמן שמדברים על בית המקדש⁽¹⁾ וגם על צדקה (כפי שמסיימת הפטרת חזון – "ציון במשפט

נרשם ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. מוצאי כ"ד תמוז פ"ה – כפ"ח.

א ראה שיחות מטו"מ תשל"ו ובכ"ד.

ב ישעיה א, כז.

מקדש – מצות בתוצאה

על מצות בנין בית המקדש, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^ג, הוא אומר^ד שבבנין בית המקדש המצוה היא התוצאה – שיהיה בית המקדש. המצוה היא לא פעולת הבניה, שאנחנו בונים, אלא שבסוף יהיה בית מקדש. אם פעלנו שיהיה בית מקדש – קיימנו מצות "ועשו לי מקדש" (שאו יתקיים "ושכנתי בתוכם", בתוך הבית ובתוך הלב של כל אחד ואחד מישראל^ה, ורמז: **תוצאה בגימטריא "שכינה ביניהם"**, השראת השכינה בתוכנו).

הוא משתמש לשם כך בלשון חז"ל "בונים בחול ואחר כך מקדישין"^ו. כלומר, אין קדושה תוך כדי הבניה עצמה. רק בסוף, כשהצלחנו לבנות, כשיש פה בית, מקדישים אותו – ואז יש מקדש ומתקיים "ושכנתי בתוכם".

צדקה – מצוה בפעולה ובתוצאה

לגבי מצות צדקה הוא כותב^ז, בתוך חידוש, שיש בעצם שתי מצוות – גם בפעולה וגם בתוצאה^ח. כלומר, נתינת הצדקה עצמה היא כבר מצוה שלמה. וגם התוצאה – שלעניי היה כסף, שבסוף באמת מטרת הנתינה הצליחה והעני מתפרנס, יש לו מה שהוא צריך – היא

עוד מצוה. זו אמנם מצוה אחת במנין המצוות, אבל היא כוללת שתי מצוות – מצות הפעולה ומצות התוצאה.

בלשון החסידות, ההבחנה כאן היא בין חסד ורחמים – בחסד העיקר הוא פעולת הנתינה ואילו ברחמים העיקר הוא תשומת הלב למצוקה של העני והרגישות למשוב שמאשר שהצדקה התקבלה ופעלה בצורה הטובה ביותר^א.

ברית מילה – שלש מצוות

המצוה השלישית היא ברית מילה, עליה הוא כותב^ב שכוללות בה שלש מצוות: יש מצוה למוהל למול (פעולה); יש שמי שמלים אותו – הילד או המבוגר שצריך למול (כמו שמצוי בימינו) – יהיה מהול (תוצאה); ויש עוד מצוה – חידוש מקורי שלו – שמי שמלים אותו "לא יהיה ערל".

כדוגמה לכך הוא מביא את מצות שילוח טמאים מחוץ למחנה^ג, שכוללת פעולה של השילוח, תוצאה שהטמא יהיה מחוץ למחנה, וגם מצוה שהטמא לא יהיה במחנה. באותו אופן, שוב, שלש המצוות בברית מילה הן – למול, שלא יהיה ערל ושיהיה מהול.

ב. שלשה ממדים בכל מצוה

לא אוראו אלא גם וגם

בעומק, אנחנו מכירים את הרוגאטשוב כמי שלא מסתפק ב'צווי דינים' (חפצא וגברא, פעולה ותוצאה ועוד כיו"ב), כפי שמקובל בעולם הלמדני הליטאי, אלא מחפש בכל דבר 'דריי דינים' (על דרך החלוקה של פועל-פעולה-

ג שמות כה, ח.

ד צפנת פענח על רמב"ם הלכות בית הבחירה פ"א ה"א.
ה ראה אלשיך עה"ת שמות לא, יג; ראשית חכמה שער האהבה פ"ו אות יט.

ו סוטה יז, א.

ז מעילה יד, א.

ח צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ערך 'צדקה' סעיף יג.

ט ברביעית המושגים חומרי-צורה-פעולת-תכלית (מו"נ ח"א פס"ט; וראה מגיד דבריו ליעקב אות צח) פעולה ותוצאה היינו פועל-תכלית, ועל פי ההקבלה לאותיות שם הוי"ב"ה (לקוטי הגר"א בסוף ביאורו לספד"צ, וראה שיעורי ג' כסלו ע"ט ועוד) יש כאן יחוד דה – יחוד קוב"ה ושכינתיה אליו יש לכוון בכל מצוה, "לשם יחוד קוב"ה [הפועל האמתי את הפעולה] ושכינתיה [התוצאה, המביאה לידי גילוי השכינה, כנ"ל לגבי המקדש]" (וראה לקמן בפנים שיחוד זה אכן מתקיים בכל מצוה). וסימנך: "כל מצותיך אמונה" (תהלים קיט, פו) ו"פתי יאמין לכל דבר" (משלי יד, טו) – פתי ר"ת פעולה-תוצאה-יחוד.

י סהמ"צ לרמב"ם מ"ע קצה.

יא עמודיה שבעה בראשית הערה טו, ובכ"מ.

יב ראה צפנת פענח ריש הלכות מילה (טז, א. שם ב"ג); הלכות ברכות (טו, ג); הלכות כלאים (יב, ב). ועוד. וראה לקו"ש ח"ג (עמ' 759 ואילך, 761 ואילך); ח"ל פרשת לך לך שיחה ב.

יג ראה מפענח צפונות פ"ג סימן ט.

הבעל שם טוב

אומר שההכנה
למצוה היא באמת
עיקר המצוה,
עיקר עבודת
האדם לקיים
את רצונו יתברך,
בעוד שקיום
המצוה עצמו
נעשה מהשמים

שכר ההשתדלות

נחזור לדוגמה הראשונה, של בית המקדש: הוא מביא את הלשון ש"בונין בחול ואחר כך מקדישין", ממנה משמע שב"בונין בחול" עדיין אין מצוה, כי אין עדיין קדושה. אבל האם באמת נאמר שאדם משתדל לעשות מצוה שהעיקר שלה בתוצאה – והדוגמה הקלאסית היא בנין בית המקדש – ההשתדלות שלו לא שווה שום דבר? היא לא מצוה?

הרי הבעל שם טוב מלמד אותנו^{כב} שהעיקר הוא ההכנה למצוה. הרואטשובר כותב בפירוש שלגבי בית המקדש כל ההשתדלות והבניה הן "הכשר מצוה". האם "הכשר מצוה" הוא לא מצוה? בכלל, האם "בונין בחול" שולל את המצוה? הרי רבות ממצוות התורה נעשות בחולין!

ההשתדלות של האדם היא בהכשר-מצוה, והבעל שם טוב אומר שההכנה למצוה היא באמת עיקר המצוה, עיקר עבודת האדם לקיים את רצונו יתברך, בעוד שקיום המצוה עצמו נעשה מהשמים^{כג}. בפרט הדבר מודגש כאשר מדובר על התוצאה – את התוצאה לא אני עושה, את ה"מכה בפטיש" ה' עושה. התוצאה היא כאשר ה' 'עונה אמן' על מעשי האדם, מאמת אותם ונותן להם תוקף, כמשל של חז"ל^{כד} שהעונה אמן הוא הגיבור הגומד את הנצחון (אחרי שהמברך הוא רק מי שמתחיל את הקרב). בצוואת והחבור של המצוה^{כה}, החיבור בין ה' (המצוה) והאדם (המצוה), יש חיבור מלמטה למעלה בפעולה-הכנה של האדם, "הכון לקראת אלהיך ישראל"^{כז},

נפעל^{כח}), תוספת שיש בה ממד חסידי^{כט}.

יותר מזה, למדנו הרבה פעמים^{טז} שבעוד שעיקר הלימוד הישיבתי הוא לעשות 'חילוק', או-או (או גברא או חפצא, או פעולה או תוצאה וכו'), הלימוד החסידית שואפת לחיבור, גם-וגם^ל, ריבוי ממדים בכל ענין (וכדברי הבעל שם טוב^{לח} על הפסוק "חכם לב יקח מצות"^ט), ש"חכם לב" לוקח מצוות רבות,

ממדים רבים של מצוה, בכל מצוה שהוא מקיים). הלימוד שמגמתו חילוק הוא למדנות של עולם התהו, עולם הדין, שכולו חלוקה ופירוד, והלימוד שמגמתו חיבור הוא למדנות של עולם התיקון, עולם של התכללות, עולם הרחמים^{כו}. אכן, כדי להביא משיח צריך להמשיך את האורות המרובים דתהו בכלים רחבים דתיקון^{כז} – להיות בקי בכל דרכי הלומדות הישיבתית ולהכיל אותן בכלים הרחבים של פנימיות התורה (וכמובן, לדאוג שכל בחורי הישיבות יכירו ויבינו את עומק הדברים! כדלקמן בפרק הבא).

לכן, צריך לומר שאליבא דאמת בכל מצוה יש בפנימיות את כל שלש המצוות.

יד ראה שם פי"ב.

טו ראה גם הקדמת **שבעים פני חן**.

טז כפי שנתבאר בכ"ד בשיעורי הרמב"ם בשנים האחרונות, החל משיעורי ט' וז' טבת (נדפסו בגליונות יוחי ווארא) תשפ"ד.

יז ורמז: **אויא גם גם** משלימים ל"100, התכללות של י פעמים י (יפוי). **גם גם** עולה **אלהים** אך **אויא** עולה **אלהים** במספר קטן (מספר קטן הוא סוד הכלים הקטנים של עולם התהו, בו האורות – של ה'לומדות' – מרובים, כמבואר בפנים).

יח כש"ט (קה"ת) אות ט"א.

יט משלי י, ח.

כ ובהמשך לפסקה הראשונה: בעולם התהו יש שנים קוים ("צווי דינים") ובעולם התיקון שלשה קוים ("דריי דינים"), כאשר דווקא הקו האמצעי, קו האמת נושא ההפכים, הוא הפועל את ההתכללות (גם-וגם), דווקא.

כא ראה שיחת כ"ח ניסן תשנ"א (ובאריכות בשיעור כ"ח ניסן תשנ"ו ובסדרת שיעורים באותה שנה מ"ט סיון עד ר"ח אב).

כב שיח יצחק (הוסיאטין) כ"ט כסלו תשכ"ה.

כג ראה לקמן הערה מג, וראה גם דברי הבעש"ט המובאים במאמר שני המאורות ח"ב ס"ב (נדפס במ"מ וציונים לדרך מצותיך על ד"ה "להבין מצות אהבה" – קצט, א – ונתבאר גם ב"מבוא להתבוננות יהודית" **בכלל גדול בתורה**).

כד ברכות נג, ב.

כה לקו"ת בחקתי מה, ג. לוח "היום יום" ח' חשוון. ובכ"מ.

כו עמוס ד, יב.

מתוך תודעה

ש"כל דור
שלא נבנה בית
המקדש בימיו
כאילו נחרב בימיו"
נובעת הזעקה
'הפוך את העולם
היום!'

פעולה, תוצאה ושלילה

אפילו אם יש פה גדר הלכתי שהעיקר במקדש הוא התוצאה, ולא הפעולה, הרי אין תוצאה בלי פעולה (וגם אין פעולה בלי תוצאה^{כד}). בלשון חז"ל תופעה כזו נקראת "גיטו וידו באים כאחד"^{כה}. לא יתכן שאני קיימתי מצוה שהעיקר שלה הוא התוצאה בלי שעשיתי את הפעולה, וגם להפך, לפעולה של המצוה שעשיתי ודאי יש תוצאה. הכלל הוא שאין מסובב בלי סבה, וגם יש כלל שהסבה גדולה מהמסובב^{כז}, הפעולה גדולה מהתוצאה. אז אמנם יש מצוות שהעיקר שלהן הוא המסובב (התוצאה), אבל ההגדרה הזו לא שוללת את הסבה (הפעולה), כי אין מסובב בלי סבה.

אם יש פעולה ותוצאה חיונית, יש גם את שלב הביניים – השלילה של המצב ההפוך. כלומר, אם יש מצוה שבית המקדש יהיה בנוי, אז ודאי יש מעלה-מצוה בפעולה של בנין המקדש, ויש גם ענין שהוא לא יהיה חרב, שהעולם לא יהיה עולם של חולין ללא השדאת שכינה. בבנין המקדש צריכה להיות מודעות שלא יתכן כלל, ח"ו וח", עולם בלי מקדש ה' במרכזו, עולם שטובע בחולין במקום לשאת את עינו אל הקדש ולזכור את תכלית בריאתו, "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים"^{כח}. עם המודעות הזו חשוב במיוחד להתעצם בימי האבלות והחורבן, בהם דחף עיקרי לבנין הוא שלילת החורבן, מתוך תודעה ש"כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו"^{כט} (תודעה שדווקא ממנה נובעת הזעקה 'הפוך את העולם

האדם מתחבר לה', וחיבור מלמעלה למטה בתוצאה, כשה' מתחבר אל האדם (והמעלה היא דווקא בסדר הזה, "באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא"^{כו}, סדר של "אשה מזרעת תחלה יולדת זכר"^{כז} – גילוי אלקות בעולם).

"המתחיל במצוה אומרים

לו גמור"^{כט} – לכל מצוה יש התחלה וגמר, הפעולה היא ההתחלה של המצוה והתוצאה היא הגמר שלה. דווקא במצוות של תוצאה, על פי פשט, מורגש שה' הוא ה"גומר בעדנו"^ל בגלוי ודווקא זהו עיקר קיום המצוה – "אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה"^{לא}.

שוב, אחרי כל זה, האם לא נותנים לי שכר על ההשתדלות? לכאורה יש כאן קל וחומר ממאמר חז"ל "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה"^{לב} – האדם מאד רצה לעשות אבל הוא נמנע, הוא אנוס, ואף על פי כן הקב"ה נותן לו שכר כאילו עשה ממש. אם המחשבה הטובה נחשבת כאילו עשה מצוה, כל שכן וקל וחומר אם האדם באמת עושה מאמץ, עושה השתדלות^{לד}. האדם עושה השתדלות גדולה לקיים מצוה – ודאי שזו מצוה!

כז עפ"י זר ח"א לה, א; פח, א (ובכ"ד). כל אתערותא (התערורות) היא גם לשון רעותא (רצון).

כח ברכות ס, א.

כט ע"פ ירושלמי פסחים פ"ה ה"ה; ר"ה פ"א ה"ח.

ל לשון הקדמת התיא (ע"פ תהלים קלח, ח) ובכ"ד.

לא ע"פ תנחומא עקב ו.

לב ע"פ קידושין מ, א.

לג בהמשך להערה ט, בסוד חמר-צורה-פעולת-תכלית: שם הוסבר שהתוצאה היא התכלית (מלכות, ה תתאה) והפעולה-ההשתדלות היא הפועל (תפארת, ו), כאשר "דרכו של איש לחזר על אשה" (קידושין ב, ב) ולשדלה (כפירוש החסידי-קוצקאי ללשון "אשתדל באורייתא" שצריך להיות כפי שאיש משדל-מפתה אשה, "ארי ישדל גבר בתולתא"). המחשבה הטובה שמעליה היא הצורה – ציור בלב (בינה, ה עילאה). מעליה יש את נקודת הבטול, שהיא החמר – חמר היולי, סוד ה'אין (חכמה, י). מעל הכל יש את גילוי הרצון – "יתבונן מה רוצה באמת" (כתר, קוצו שלי), וד"ל.

לד בכ"ד בחסידות – ראה בפרט מי השלוח ח"ב משל ד"ה "כי טוב סחרה" (ובכ"ד בבית יעקב וגם באמרי אמת), ליקוטי הלכות או"ח הלכות קריה"ת ו (ובריבוי מקומות) – עפ"י זר ח"ב קנ, ב (ודוק גם ביחזקאל כט, יח).

לה גיטין עז, ב (על תופעה זו בגילוייה השונים וההסבר שלה בסברה ובפנימיות יש להאריך טובא ואכ"מ).

לו של"ה מסכת שבועות ת"א (קכא).

לז ע"פ תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

לח ע"פ ירושלמי יומא פ"א ה"א (ה, א).

מילה, הבדלה, היינו ההבדלה מהמצב השלילי ("שלא יהיה ערל"). ה"מל" השני, מלשון דיבור, המתקן, הוא כמובן התוצאה החיובית של המצוה ("שיהיה מהול"). בשלב הזה "המצוה נקראת [בפרסום ובגלוי, 'מל' לשון דבור] על שם גומרה", כנ"ל^מ.

באופן עוד יותר פשוט, עוד לפני החידוש של הבעל שם טוב, השלישיה היסודית היא שלש מדות הלב – חסד-גבורה-תפארת ("שיר משולש"^{מה}), המכוונות גם כנגד שלשת האבות, אברהם-יצחק-יעקב. המדות של אברהם ויעקב הן חסד-אהבה ותפארת-רחמים, שכפי שהוסבר קודם הן בעצמן פעולת הנתינה לעומת הרגישות לתוצאה הטובה. גבורת יצחק, שביניהן, היא שלילת המצב הבלתי רצוי (בדוגמה של הצדקה: שלא יהיה מצב של עוני, "לא יהיה בך אביון!"^{כו}).

שלשה שלבים בבנין המקדש

שוב נחזור לדוגמה העיקרית שמעסיקה אותנו בימים אלו, הדוגמה של המקדש: הסדר של חש-מל-מל, הכנעה-הבדלה-המתקן, מומחש היטב בדוגמה של בנין המקדש, גם לפי הפשט שהוא בעיקר מצוה של תוצאה ועוד יותר לפי ההסבר הפנימי שכל מצוה כוללת את שלשת הממדים:

ה"בנין בחול" הוא "חש" מתוך תחושה של הכנעה – בניה מתוך מודעות שלמה שאיני עושה כלום, אלא רק ה' בונה (כידוע)^{מז}

כאלו מן השמים והמתקן בגילוי האור של המצוה ששורה דווקא אחריה (ראה לדוגמה שיעור זאת חנוכה תשפ"ב, ליל שבת וארא תשפ"ג ועוד), ואכמ"ל.

מד בשלב הבנים, בין "חש" השתיקה ל"מל" הדבור יש עוד "מל" שהוא בבחינת "קל" חסר, "קלא פנימא דלא אשתמע" (ראה זהר ח"א נ, ב) שבלב, שדווקא הוא מביא "קול" מלא וגלוי הנשמע בראש כל חוצות, הכל בסוד "הקל קול יעקב" (בראשית כז, כב), וד"ל.

מה זהר ח"ג רכז, ב; הקדמת תקו"ז ג, א. ובכ"מ. וראה בהקדמת שבעים פני חן הנ"ל.

מו דברים טו, ד.

מז ראה **מלכות ישראל** ח"ג "מי יבנה את בית המקדש השלישי" (עמ' רפה); וראה **הטבע היהודי** עמ' נב והלאה (וש"נ לשיחות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש בענין, שנלקטו

היום!^{לט}, יותר מכל הסברות החיוביות שבפעולה ובתוצאה).

המבנה הפנימי

מה המבנה של שלשת השלבים שיש בכל מצוה?

הסוד העיקרי של שלישיה ("שיר משולש", בלשון זהר^נ) הוא הכלל הגדול של הבעל שם טוב – הכנעה-הבדלה-המתקן, חש-מל-מל^{מא}. הפעולה עצמה, דוגמת פעולת המילה, היא בסוד "חש" – היא צריכה להיעשות בחשאי ("חש" לשון שתירה), באופן של "הצנע לכת"^{מב}, ובזריזות, חיש מהר (ובהרבה מצוות הפעולה נחשבת כהכנה, כנ"ל, והרי עיקר ההכנה של האדם הוא ההכנה^{מג}). ה"מל" מלשון ברית

לט כדברי הרבי הנקבים בשיחת י"ב תמוז תשד"מ (עיי"ש באריכות יותר):

זו הלכה בתורה, שבתורה כתוב "מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו" כך וכך. נצייר לעצמנו, כאשר נשרף בית המקדש ועומד לו שם יהודי שהוא יהודי 'קשה', יהודי 'מאובן' (א הארטער איד, א שטיינערנער איד), עם "לב האבן", וראה כיצד נחרב בית המקדש בימיו – הרי היה הופך עולם (נעקערט א וועלט!)

אומרת תורת אמת ותורת חיים, הוראה בחיים: קער א וועלט היינט!!!

מ זהר ח"ג רכז, ב; הקדמת תקו"ז ג, א. ובכ"מ.

מא כתר שם טוב (קה"ת) אות כח (וראה גם **שבעים פני חן** הנ"ל הערה טו).

מב במושגי הספירות, חש-מל-מל היינו תפארת-יסוד-מלכות – "מלכות פה", עלמא דאתגליא, היא "מל" של דבור, כפשוטו; יסוד, תיקון הברית, הוא "מל" של מילה, כפשוטו; "חש" הוא לשון תחושה, מדת הרחמים שבפנימיות התפארת (מתוכה דווקא פועלים בנצח והוד, "תמכין דאורייתא"), וכנ"ל הערה ט שיחוד פעולה-תוצאה הוא יחוד זה, יחוד תפארת-מלכות, וד"ל. למעלה מכך יש את הסדר של חסד-גבורה-תפארת המוסבר כאן בפנים. למעלה עוד יותר היינו כתר-חכמה-בינה – "חש" של שתיקה בכתר הנעלם (מקור הפעולה ברצון, בסוד "דא [תפארת, פעולה] בעתיקא [אריך, רצון] אחיד ותליא", וד"ל), "מל" של מילה-הבדלה ביסוד אבא ו"מל" של המתקן ביסוד אמא (מקום המתקן הדינים בשרשם). נמצא שיש כאן פרצוף שלם של כל עשר הספירות, וד"ל.

מג ראה ישמח ישראל פרשת פרה סוף אות א (ובכ"מ בספרו); תפארת שימאל פרשת פרה אות א (ובכ"מ בספרו). ראה באריכות **אוצר הנפש** ח"ג מאמר "כח האהבה". ונתבאר בכ"ד בסוד הכנעה-הבדלה-המתקן ביחס לכל מצוה – הכנעה בהכנה, הבדלה בקיום שנעשה

הוא התוצאה – "מל" ראשון של הבדלה-שינוי במציאות – והשראת השכינה היא תוצאת-התוצאה, "מל" שני של המתקת המציאות, ודוק).

ג. אי אפשר שישאר יהודי בלי "נפלאות מתורתך"!

שלשת הממדים בהפצה

נסביר את הכל לענינו, ההפצה, שהיא המטרה של הקמפיין שלנו כעת. כאשר מפיצים נפלאות, וכל כיוצא בזה, יש את כל שלש המצוות האלה:

מצוה אחת היא – להפיץ, לחלק. חלקת את החבורות? כבר עשית מצוה, מצוה של פעולה, אבל זה עדיין לא מספיק.

יש גם מצוה בתוצאה – מצוה שמה שנתת יתקבל, שאתה נותן למי שקבל את החוברת גם את המוטיבציה לקרוא מה שכתוב בה.

אבל יש גם את המצוה השלישית, שהיא אולי העיקר – צריך לרחם על כל מי שלא קורא את החוברת. כלומר, צריך לחיות במודעות שלא יהיה אף אחד בעולם שישאר עני בדעת!¹

'אי אפשר בלי זה'

המצוה שהוא לא יהיה בלי החסידות, שבלי נפלאות הוא ישאר בבחינה של ערל (אטום ל"נפלאות מתורתך"²), היא הכי חזקה מהכל – מצוה שלא יהיה שום יהודי שנשאר ערל!

למה הדבר דומה? למה שהרבי אמר בשיחה הידועה³ למה משיח לא בא. הוא לא אמר שלא עושים מספיק הפצה, אלא שהבעיה היא שלא צועקים באמת "עד מתי?!", שלא מושללת בעצם האפשרות שמשיח לא יבוא היום וכו'. דווקא החסרון הזה מעכב את ביאת המשיח.

בתיווך הדעות לגבי בית המקדש השלישי – האם אנו, כשמשיח בראשנו, נבנה את בית המקדש השלישי^{מח}, או שהוא ירד משוכלל ובנוי מן השמים^{מט} – שגם בתוך הבניה שלנו יורגש שהבנין האלקי יורד מן השמים, ואנו בגדר "מסייע שאין בו ממש"^נ בלבד^{נא}. מטרת הבניה – "ועשו לי" – היא "ועשו לשמי בית קדושה"^{נב} (על דרך "ויקחו לי תרומה"^{נג} – "לי לשמי"^{נד}), לשם הקדושה שתבוא בהמשך.

ה"ואחר כך מקדישין", בגמר הבניה – שלב ה"מקדש", התוצאה, אחרי ההכנה של "ועשו לי" – היינו הבדלה מחול אל הקדש, בתנועה של "רצוא" (בתחושה שהעיקר הוא 'שלא יהיה חולין' – שקדש המקדש לא יתחלל וכתוצאה מכך יחרב, ושהעולם לא יהיה עולם של חולין, כנ"ל – על דרך 'שלא יהיה ערל', "מל" של כריתת הערלה).

השלב האחרון הוא "ושכנתי בתוכם", השראת שכינה בתוך בית המקדש שנבנה, בדרך של "שוב" והמתקה של המציאות כולה, כידוע^{נה} בדרך מורנו הבעל שם טוב שעיקר גילוי האלקות הוא לאחר קיום המצוה (בנין המקדש

בספר "שערי גאולה" עמ' קי ואילך).

מח רמב"ם הלכות מלכים ומלחמותיהם פ"א ה"א וה"ד. מט רש"י על סוכה מא, א ד"ה "אי נמי"; תוספות שבועות טו, ב ד"ה "אין בנין" (בשם התנחומא).

נ שבת צג, א"ב; ביצה כב, א.

נא על דרך הקמת המשכן על ידי משה – "עסוק אתה בידך נראה כמקימו והוא נזקק וקם מאליו" (רש"י לשמות לט, לג ע"פ תנחומא פקודי יא).

נב רש"י על שמות כה, ח.

נג שמות כה, ב.

נד רש"י עה"פ.

נה ראה **אור ישראל** ח"א ש"ה בסיפור "טעימה של משיח" ובכ"ד, (וראה לעיל הערה מג).

נו ראה נדרים מא, א.

נד תהלים קיט, יח.

נח שיחת כ"ח ניסן תשנ"א ס"ו ואילך. ראה גם בשיחה הנ"ל הערה לט (ובהרחבה במקור יותר מהמצוטט לעיל).

צריך לרחם על כל מי שלא קורא את החוברת. כלומר, צריך לחיות במודעות שלא יהיה אף אחד בעולם שישאר עני בדעת!

"דאגה בלב איש"^{סב} (בגימטריא **משיח**), שבמי שחוזה אותה מתקיים "אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו"^{סג} – הוא דואג, צועק "עד מתי?!" בקרב לבו, ואזי מוסרין לו רזי תורה – חוברת נפלאות... באמת המגמה של החוברת היא לפעול אצל כל אחד ואחד מילת הלב, התעוררות של "לבו דואג בקרבו" (ואזי "מוסרין לו רזי תורה" – מוסרים לו עוד חוברת להפיץ אותה הלאה, וכך להביא את המשיח...). שוב, רק ככה יבוא **משיח** – אותיות **ישמח** (בעצמו) ו**ישמח** אחרים – ויתקיים (מתוך הדאגה והשפלות הקיומית של 'אני לא בסדר') "ויספו ענוים בהוי' שמחה ואבינוי אדם בקדוש ישראל יגילו"^{סד} (כאשר ה"ענוים" הם צדיקים, בעלי תודעת החיוב של פעולה ותוצאה, ו"אבינוי אדם" הם בעלי-תשובה, הנדחפים מתודעת השלילה של "לא יהיה בך אביון" הנ"ל)^{סה}.

לחיים לחיים!

עד כאן. שהקמפיין יהיה בהצלחה רבה ומופלגה!

כאשר הפנים כלפי מטה והאחור כלפי מעלה – על דרך ההשתחוואה לשמש כאשר "אחריהם אל היכל הוי' ופניהם קדמה" (יחזקאל ח, טז), סבת חורבן בית המקדש (והרי "כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו וכו'", ומכאן מובן שעדיין נמצאים 'על הפנים') – ועל ידי קריאת נפלאות הופכים את הפנים כלפי מעלה, ודוק.

סב משלי יב, כה.

סג חגיגה יג, א.

סד ישעיה כט, יט.

סה וראה באריכות **לב לדעת** בסיום "פרק בעבודת ה'" (וש"נ).

כתוב^{נט} שלעתיד לבוא נאמר דווקא ליצחק "אבינו אתה"^ס. דווקא הממד הזה, שלא יתכן אחרת, הוא הגבורה – הוא מעצים פי כמה וכמה גם את הפעולה וגם את התוצאה. הכל נראה אחרת ברגע שמרגישים שפשוט לא יתכן שהיהודי הזה ישאר ערל.

"לבו דואג בקרבו"

לכאורה, אפשר לומר – 'מה נורא? שיהיה גערער-חסיד, או חב"דניק, הוא חייב לקרוא 'נפלאות'?! הוא כבר יהודי ירא שמים, הוא מאה אחוז בסדר!'. מילא, אם מדובר על ציבור של בעלי-תשובה – בפועל או בפוטנציאל – אולי יש לנו איזה פטנט יפה איך לקרב, לדבר בשפה של בעלי-תשובה... אבל בכל זאת לא על זה מדברים – אומרים שיש מצוה ש'לא יהיה ערל', שלא יתכן שאף אחד ישאר בלי זה!

לא רוצים שמישהו יהיה 'בסדר' ובודאי לא 'מאה אחוז בסדר' – ככה לא יבוא משיח! **משיח** הוא בגימטריא **'אני לא בסדר'**, הוא בא רק מתוך הבנה שהמצב לא יכול להמשך ככה – אני לא בסדר וכל העולם לא בסדר – והוא זועק בלבו תמיד "עד מתי?!" באמת^{סא}. זו חויה קיומית של

נט שבת פט, ב. וראה בארוכה **מעין גנים** ח"ב עמ' כז ואילך.
ס ישעיה סג, טז.

סא היום בלשון המדוברת 'לא בסדר' היינו 'על הפנים'. כל תלמיד (חכם) צריך לשאול את עצמו **'עד מתי להיות על הפנים?'** ("ס"ת תלמיד, **כב** ברבוע, והכל עולה **כח** פעמים **מה** – עיקר החכמה של הקדושה, "ראשית חכמה", כדברי הבעל שם טוב ש'מצוה להיות חכם'). 'על הפנים' היינו

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- במצות בנין המקדש העיקר הוא **התוצאה** (בגימטריא **"שכינה ביניהם"**).
- במצות צדקה יש מצוה בפעולה (הנתינה) וגם **בתוצאה** (שהעני **שבע**).
- במצות מילה יש מצוה בפעולה (המילה), בתוצאה (שיהיה מהול) ובשלילת הפכה (שלא יהיה ערל).

« צידה לדרך

- ♦ למדנות ישיבתית עוסקת בחילוקים (או-א), תכונת התהו, ולמדנות חסידית עוסקת בחיבורים (גם-וגם), תכונת התיקון.
- ♦ להבאת הגאולה נדרשים אורות דתהו בכלים דתיקון — למדנות ליטאית בכלים (תובנות עמוקות) של חסידות.
- ♦ כל מצוה כוללת את כל הגדרים — פעולה, תוצאה ושלילת ההפך.
- ♦ עבודת האדם היא בעיקר פעולת המצוה — ההשתדלות וההכנה — ואילו התוצאה היא פעולת ה'.
- ♦ בפעולה האדם מתחבר לה' מלמטה למעלה ובתוצאה ה' מתחבר לאדם מלמעלה למטה.
- ♦ ההשתדלות בפעולה היא מצוה ששכרה בצדה — קל וחומר ממחשבה טובה שהקב"ה מצרפה למעשה.
- ♦ יש מצוה לבנות את המקדש, מצוה שהמקדש יהיה בנוי ומצוה שהמקדש לא יהיה חרב.
- ♦ לא יתכן חלילה עולם של חולין בלי מקדש במרכז!
- ♦ מתוך תודעת "כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו" נובעת הזעקה — 'הפוך את העולם היום!'.
- ♦ את פעולת המצוה יש לעשות בזריזות ובצניעות (חש); שלילת המצב ההפכי היא הבדלה וכריתת הערלה (מל לשון מילה); תוצאת המצוה היא המתקת העולם וגילוי אלקות (מל לשון מלול-דבור).
- ♦ יש מצוה לחלק את החוברת 'נפלאות' (פעולה), מצוה לדאוג שמי שמקבל את החוברת יקרא ויפנים (תוצאה), והעיקר — רחמנות גדולה על מי שלא זכה לקבל אותה ודאגה שאף אחד לא ישאר בלעדיה...
- ♦ משיח מתעכב כי לא מרגישים שאי אפשר בלעדיו וממילא לא זועקים באמת "עד מתי?!".
- ♦ התחושה ש'אי אפשר אחרת' היא הגבורה — היא מגבירה לאי-ערוך את הפעולה ואת התוצאה.
- ♦ משיח לא בא למי שהוא 'בסדר' — משיח מרגיש 'אני לא בסדר!' וכך באה הגאולה.
- ♦ פנימיות התורה מסירה את הערלה, מעוררת דאגה קיומית בלב ופותחת אותו לגילוי אלקות.

תרמו
עכשיו!

058-7701868

עת לפרוץ!

עת לפרוץ!

כדי שאף יהודי
לא ישאר
בלי נפלאות!

תרמו עכשיו!

<http://charidy.com/niflaot>

שיעור

סקירת התנ"ך (6): המעבר מספר תהלים לספר משלי

"בלב שלם ובנפש חפצה"

קיצור מהלך השיעור

שיעור נוסף בסדרת שיעורי התנ"ך באנגלית – המיועדים להפיץ את אור התורה לכל בני העולם – מתמקד ב**יחס בין ספריהם של דוד המלך ושלמה המלך, תהלים ומשלי**, ובחיבור המיוחד שלהם. כאשר דוד מצוה את בנו "דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה" הוא בעצם מציב **חיבור בין האב והבן, בין לבו השלם** המשתפך בתפלה **לנפש החפצה בחכמת אלקים** של בנו ממשיכו. החיבור הזה הוא עומק היחוד של **הצהרת האמונה** המשותפת לכל המאמינים בה' אחד – **"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"**.

צוואת דוד לשלמה

אמ"ת) – כשלוש פנים של התבוננות פנימה. בין שלשת הספרים האלה יש קשר מיוחד בין שנים – תהלים, ספרו של דוד המלך, ומשלי, ספרו הגדול של בנו שלמה המלך (לעומת מגלות קהלת ושיר השירים, הקצרות הרבה יותר). היום נגע בע"ה בקשר וביחס ביניהם. לקראת סוף הכתובים, בספר דברי הימים, מופיעים דבריו האחרונים של המלך דוד לבנו, יורש העצר שלו, הלוא הוא המלך שלמה – הדברים אותם אומר דוד בן השבעים, לפני פטירתו, לבנו בן השתיים-עשרה¹. בעצם,

אנחנו בתוך סדרת שיעורים^א העוסקת בסקירת המבנה של "תורה משולשת"^ב – תורה-נביאים-כתובים. הדגשנו בלימוד את האופי המיוחד של הכתובים, משום שבסופו של דבר, אחרי סיום הסדרה של סקירת התנ"ך, מגמתנו בע"ה להתמקד בספר משלי. בשיעור האחרון^ג התייחסנו במיוחד לשלשת הספרים הראשונים של הכתובים – תהלים, משלי ואיוב (ספרי

נרשם ונערך באנגלית על ידי משה גנוט. התרגום נערך על ידי איתיאל גלעד. לא מוגה. י"ב סיון פ"ה – כפ"ח (הקלטה באנגלית).

א החל מר"ח סיון (נדפס בגליון נשא) השתא.

ב שבת פח, א.

ג אור לי"ב סיון (נדפס בגליון חקת) השתא.

ד דהי"א כח, ט ואילך. על אורך חייו של דוד נאמר "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (תהלים צ, י) – 70 בגימטריא סוד – כאשר בנו שלמה נולד לו בהיותו בן חן שנים, ר"ת חכמה נסתרה, חכמת הסוד (חן הוא כינוי היפי השמיני,

הפסוק הזה

מזכיר מאד את
הרוח של ספר
משלי, ובמובן
מסוים אפשר
לומר שהוא
המבוא לספר
משלי – המעבר
שדוד עצמו מוליך
מספר התהלים
שלו לספר משלי
של בנו

שני הביטויים

שנשמעים
כנרדפים, "לב
שלם" ו"נפש
חפצה", רומזים
בעצם לדוד
ושלמה עצמם

המלך שעליו להתחבר ולהתאחד עם ה',
כמשמעות המלה "דע" בלשון הקדש – לא
רק השכלה והשגה שכליות (השייכות לחכמה
ולבינה), אלא התקשרות והתחברות (של מח
הדעת^ז), כמו בפסוק "והאדם ידע את חוה
אשתו"^ח.

בנוסף, דוד המלך מדגיש כאן את היחס
של שלמה לה' כ"אלהי אביו"^ט – הוא מבקש
משלמה להכיר את אלקיו ולהרגיש בלבו את
אותה תחושה שיש לו, דוד אביו, כלפי ה'
ונוכחותו. דוד עבד את ה' בכל לבבו והוא מצוה
לשלמה בנו שילך בעקבותיו^י.

מכיון שכל ספר משלי הוא דברי מוסר וחכמה
שאומר אב לבנו, הפסוק הזה מזכיר מאד את
הרוח של ספר משלי, ובמובן מסוים אפשר לומר
שהוא המבוא לספר משלי – המעבר שדוד
עצמו מוליך מספר התהלים שלו לספר משלי
של בנו.

"לב שלם" ו"נפש חפצה"

לכן מתאים להתבונן בעיקר לשון הצוואה,
"ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה", כרומז בעצמו
לחיבור של דוד ושלמה. שני הביטויים שנשמעים
כנרדפים, "לב שלם" ו"נפש חפצה", רומזים
בעצם לדוד ושלמה עצמם:

צוואת אב לבן – מבוא למשלי

החצי הראשון של
הפסוק, "דע את אלהי
אביו", אומר לשלמה

שכנגד המלכות – ראה הנרות הללו מאמר "שמונת פני
היפי" – והוא מתייחס במיוחד ליפי המתגלה בסימטריה,
סוד "נוח מצא חן בעיני הוי"י". נמצא שהמלה סוד 'אומרת'
בי חן, אותיות יבחן, מלה המופיעה פעם אחת בתהלות דוד
המלך: "הוי' צדיק יבָחֶנּוּ" (תהלים יא, ה). "הוי' צדיק יבחן"
עולה "רוח אלהים" (בראשית א, ב), "זה רוחו של מלך
המשיח" (בראשית רבה ב, ד) – ה' בוחן את ניצוץ המשיח
שבלב הצדיק, היחידה שבנפשו. והנה, יבחן במשולש פרטי
עולה 1369, יחידה ברבוע, כל הביטוי "רוח אלהים מרחפת
על פני המים" (פעם נוספת בכל התנ"ך – איוב לד, לו –
נאמר "אָבִי יִבָּחֵנִי אֵלֹהִים", "אבי יבחן איוב" בגימטריא אמונה).
"יבחן" הוא על דרך המשך הפסוק שלנו, "פי כל לקבות
דורש הוי' וְכָל יֵצֵר מְחַשְׁבוֹת מִכֵּין אִם תִּדְרָשְׁנוּ יִמְצָא לָךְ
וְאִם תַּעֲזֹבְנָה יִנְיָחֶךָ לְעַד" (ורמז: כל הפעלים בפסוק – דע
ועבדהו דורש מבין תדרשנו ימצא תעזבנו יזניחך – עולים
2520, שעם הכולל עולה "ואתה שלמה בני דע את אלהי
אביו ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה"!).

ה דהיי"א כח, א.

ו שם פסוק ט.

ז ראה תניא פ"ג (ובאריכות בשיעורי כ"ד טבת (נדפס
בגליון בא) ומוצאי י"ח תמוז (נדפס בגליון פינחס) (השתא).
ח בראשית ד, א.

ט בהמשך הפסוק מוזכר ה' כ"הוי"י" ("כי כל לבבות דורש
הוי"י") – היינו שה' כאן הוא הוי' אלהי אביו (על דרך "הוי'
אלהינו [כחנו וחיותנו]" בקריאת שמע, וראה באריכות
בסיום השיעור) – העולה 105, משולש דוד!

י ההליכה בעקבות דוד היא סוד עקבתא דמשיחא –
הזמן בו על כל אחד מאתנו ללכת בעקבות דוד מלכא
משיחא. דוד עצמו בקש להצטרף לאבות – שכמו
שאומרים "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב" יאמרו
גם "אלהי דוד" – ובקש לשם כך "בחנני הוי' ונסני" (תהלים
כו, ב) אך בגלל שלא עמד בנסיון (סוד "הוי' צדיק יבחן"
הנ"ל הערה ד) לא זכה לכך אז (סנהדרין קד, א). אף על פי
כן, דוד מבקש זאת משלמה בנו, שאם הוא וצאצאיו אחריו
ילכו בדרך דוד אזי "ברא מזכי אבא" (שם קד, א), החטא
יתוקן, וכל ישראל יאמרו "אלהי דוד", והיא היא עבודתנו
דווקא בעקבתא דמשיחא, ככ"ל.

בריאנו היא המוטיבציה הכי פנימית של נשמת שלמה המלך^{יח}, שבאה לידי ביטוי בספר החכמה שלו, ספר משלי.

אם כן, הביטוי הכפול "בלב שלם ובנפש

חפצה" מתייחס בעצמו לשני

המלכים, לאב ולבן, דוד ושלמה,

ומשמש מעבר בין ספר תהלים

לספר משלי.

הצהרת האמונה

ביטוי זה מציג גם תופעה

מספרית מדהימה: הערך המספרי

של הביטוי "ועבדהו בלב שלם

ובנפש חפצה" הוא 1118, בדיוק

כמו קריאת שמע, פסוק היחוד

שאנחנו אומרים בבקר ובערב –

"שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הוּא' אֱלֹהֵינוּ הוּא' אֶחָד"^{טו}!

המשמעות הרוחנית של המספר הזה, 1118,

היא היותו המכנה המשותף הנמוך ביותר של

שם הו' ושם אלהים (כלומר, המספר הראשון

שהוא כפולה של שניהם) – הוא עולה 43 (גדול)

פעמים הו' ו־13 (אהבה־אחד) פעמים אלהים.

שם הו' הוא שם העצם, השם המיוחד והשם

המפורש של ה' ושם אלהים הוא השם הראשון

והבלעדי במעשה בראשית, בו הוא חוזר לב

פעמים, סוד "לב נתיבות חכמה"^כ בהם ברא

ה' את העולם^{כא} (כתרגום ירושלמי ל"בראשית"

– "באחכמה" – "באחכמה ברא אלהים את

העולם"^{כב}, סוד "פֶּלֶם בְּחֻמָּה עֲשִׂית"^{כג}).

כמובן, החיבור של שני השמות הללו הוא

גם המשמעות הפשוטה של פסוק היחוד –

"הו' [הוא] אלהינו" ושני השמות הם "אחד".

יח ראה מלכים א ג, ט; קהלת ז, כג.

יט דברים ו, ד.

כ ספר יצירה פ"א מ"א.

כא והיינו "לב שלם" – "עולם על מילואו [שלמותו] נברא" (בראשית רבה יד, ז).

כב ורמז: "באחכמה ברא אלהים את העולם" עולה בראשית ע"ה!

כג תהלים קד, כד.

"לב שלם" מייצג את דוד (המלך שהוא

"לב כל קהל ישראל"^{יא}), בתפלותיו הכנות

לאלקים, תפלות 'מכל הלב' המובאות בספר

תהלים. "שלם" פירושו 'מלא' (ללא כל חסרון)

וגם 'מוחלט' (דהיינו "מחויב

המציאות"^{יב}) – בתהלים דוד

מבטא את לבו המלא, השלם,

את כל מה שיש בלבו, הוא שופך

את כל לבו לפני ה' (והתפלה הזו

עצמה היא הרי "עבודה שבלב"^{יג}

– "ועבדהו בלב שלם"^{יד}).

המשמעות של "נפש חפצה"

היא תשוקה עמוקה של האדם

("חפץ" הוא הרצון הפנימי

והעמוק ביותר^{טו}, רצון חדור

תענוג^{טז}, וגם המלה "נפש"

מתפרשת פעמים רבות כרצון^{יז}, וכאן הכוונה

לתשוקה עמוקה לידיעת ה' וחכמתו. התשוקה

העמוקה ביותר לדעת את ה' ולהכירו דרך

יא רמב"ם הלכות מלכים פ"ג ה"ו. בפרט "דוד מלך ישראל חי וקיים" (ר"ה כה, א) – לב בגימטריא דוד חי – הוא המגלה ש"לב ישראל חי", כדברי מורנו הבעל שם טוב (הוספות לכש"ט – קה"ת הוצאה שלישית – אות קסט).

יב ראה לקו"מ נב בביאור אבות פ"ג מ"ד.

יג תענית ב, א.

יד על שפיכת כל לבו של דוד ה', עד גמירא, נאמר "כלו [לשון כלות הנפש] תפלות דוד בן ישי" (תהלים עב, כ – סיום ספר שני בתהלים), החיתום המפורש של תפלות דוד. "כלו תפלות דוד בן ישי" עולה 1358, "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (פסחים נו, א), יחודא תתאה (זהר ח"א יח, ב; מבואר באורך בשער היחוד והאמונה בתניא), עבודת דוד – גילוי האלקות של ההשגחה הפרטית בעולמנו (ראה כש"ט מו), העולה ד"פ צדק ("מלכותא קדישא", מדרת דוד), דוד פעמים מהיטבאל (תיקון המלכות בשלמות, היינו "לב שלם").

טו לקו"ת נשא כד, ב; ראה יח, ג; שה"ש כח, ד; תו"א נט, ג; פד, ב. ובכ"מ.

טז לקו"ת שה"ש שבהערה הקודמת ובכ"מ. התענוג שבתוך הרצון מאפיין את חכמת שלמה, כאשר בסופו של דבר דווקא ממד התענוג שבחפץ הוא שנופל אצלו, כאשר "נשיו הטו את לבבו..." – את שרש דוד (הלב) שבו – "ולא היה ללבו שלם עם הו' אלהיו כלבב דידא אביו" (מלכים א יא, ד).

יז ראה לדוגמה בראשית כג, ח (וברש"י שם); מלכים ב ט, טו (ובמצודות שם).

דוד אומר לבנו
– 'הלב השלם
בא ממני, אביר,
והנפש החפצה
היא אתה, בני
שלמה'

האמונה האוניברסלית^{כח} של כל בני אברהם, כל המאמינים באל אחד^{כט}.

שוב, הערך של הצהרת האמונה הזו הוא הערך של ביטוי המעבר בין דוד לשלמה, הצוואה העמוקה "ועבדה בלב שלם ובנפש חפצה". דוד אומר לבנו – 'הלב השלם בא ממני, אביר, והנפש החפצה היא אתה, בני שלמה'. שפיכת הנפש לפני ה' פונה אל שם הוי', התפלה מגיעה מתוך ההכרה שישנם נסים וה' מתערב בטבע ומשנה אותו, ואילו חיפוש התובנות וההוראות המוסריות העמוקות של שלמה הוא דווקא מתוך התבוננות בטבע הנברא משם אלהים, ושתי הגישות הללו מתאחדות לגמרי בחיבור בין דוד ושלמה, בין תהלים ומשל.

כח ראה רש"י על הפסוק שהמגמה היא שה' יהפוך מ"הוי' אלהינו", של עם ישראל בלבד, ל"הוי' אחד" של האנושות כולה.

כט ראה שיעור 'סולם עליות האנושות' – ד' שבת (נדפס בגליון בשלח) תשפ"ב, וכפי שיתבאר גם בשיעור הבא בסדרה בע"ה. האמונה באל אחד היא סוד "אל אמונה" (דברים לב, ד), כנאמר באברהם "והאמן [אותיות אמונה] בהוי' ויחשבה לו צדקה [חסד אל כל היום]" (בראשית טו, ו) – "ואברהם זקן בא בימים" (בראשית כד, א), בימים של צדקה (וראה זהר ח"א רכד, א), מכח אמונתו באל אחד, ודוק.

שם אלהים מייצג את ההתגלות הטבעית של ה', התגלותו בתוך הטבע שברא – **אלהים** בגימטריא **הטבע**^{כד} – ושם הוי' מייצג את ההתגלות העל-טבעית שלו, התגלות הנסים שיש בהם שידוד הטבע^{כה}.

פסוק היחוד קובע שהתגלותו הטבעית והתגלותו העל-טבעית של ה' הן אחד באופן מוחלט – שתיהן כלולות באחדותו של ה' ("הוי' אחד") וההבדלים הם רק בהתגלות לאדם. במילים אחרות, הטבע עצמו הוא על-טבעי^{כו} – הטבע עצמו הוא נס, כי הטבע נברא מחדש באופן רציף, יש מאין, בכל רגע^{כז}. זו המשמעות של הצהרת האמונה שלנו, שבעצם היא הצהרת

כד פרדס רמונים שי"ב, פ"ב; תניא, שער היחוד והאמונה רפ"ו.

כה וראה אבן עזרא ורמב"ן ריש פרשת וארא.

כו ורמז: **הטבע הוא על-טבעי** עולה "ברא אלהים", טוב ברבוע (טבע הוא סוד "טוב עין", טביעת עין של ת"ח, להכיר שהטבע הוא על טבעי והוי' הוא אלהים, הכל אחד).

כז בריבוי מקומות. ראה לדוגמה תניא, שער היחוד והאמונה פ"ד.

מהמוח אל הלב

עולם התהוה הוא הראש. עולם התקון הוא הלב. צריך לשבור את הראש כדי להגיע ללב.

אדמו"ר הזקן לא היה שובר רק מפרק. הוא פרק את הקושיות של הראש – השכל שבראש מלא קושיות – וכך תירץ אותן, יישב אותן בשוב הדעת שלו ("לא תהו בראה, לשבת יצרה"). דעת זו היא ה"מפתח דכליל שית", שש מדות הלב המתוקן. כך הוא חבר את הראש, המח, ללב ב"דרך ארוכה וקצרה" (ארוכה לשון רפואה, קצרה לשון חולי, ראש בריא מחלים את ה"חולת אהבה אני" שבלב, "כי בהם ימצא מרגוע לנפשו", "גם בלא דעת נפש לא טוב"). וכך הוא המשיך אורות מרובים דתהו בכלים רחבים של תיקון.

והנה, **ראשיתוהו לבי תקון** = 1500 = **יהי'ה** בהכאת אותיות (**י** פעמים **ה** פעמים **ה**) – ראשיתוהו סוד אותיות **יה**, "הנסתרות [לשון סתירה ושכירה] להוי' אלהינו"; לבי תקון סוד אותיות **וה**, "והנגלות [לשון גילה ושמחה] לנו ולבנינו עד עולם".

במספר קטן, **ראשיתוהו** = 21, וכן **לבי תקון** = 21, סוד "**אהיה אשר אהיה**", סוד **אמת** (21 פעמים 21), הכל **אמת**, סוד **א** מחיה **מת** (תקון מחיה תהו), הלב הטוב מקים לתחיה את הראש הנשבר, וד"ל.

שיעור

השגחה פרטית במשנת המגיד ממעזריטש (ח"ג)

נוכחות ה'

קיצור מהלך השיעור

במסגרת שיעורי **תהא שנת השגחה פרטית** נלמדו יסודות הנושא בדורות הראשונים של החסידות. בחלק נוסף מעיון בתורות הרב **המגיד ממעזריטש** יש התבוננות בהשגחה הפרטית כמבטאת דווקא את **חסד ה'** ומנכיחה אותו בכל מקום (גם במצבים של שכחה).

השגחה יורדת לפרטים

נלמד עוד תורה קצרה^א, שנותנת עוד מבט על ההשגחה הפרטית:

חסד ה' מלאה הארץ. ר"ל באמת הוא חסד גדול שה' מלאה כל הארץ, כלומר בעולם השפל הזה. שלכן המינים אומרים שאין הקב"ה משגיח על עולם השפל הזה, אבל באמת הוא משגיח עלינו בכל עת, והוא חסד גדול שלו שמלך גדול כמוהו ישגיח על עולם השפל הזה. וסברת המינים נדחה, כי לפי סברתם שאין כבודו להשגיח בעולם השפל הזה, אבל בהשמים הוא משגיח לפי סברתם כי שם כבודו. ובאמת שאפילו בהשמים אין כבודו להשגיח לפי גדול רוממותו יתברך. וזש"ה ה' בהשמים חסדך, כלומר אפילו מה שמשגיח בהשמים נמי רק על פי חסדו יתברך, אבל לא עפ"י כבודו יתברך.

נרשם ע"י אית'אל גלעדי. לא מוגה. ר"ח ניסן תשפ"ה – כפ"ח.
א אור תורה אות רטו.

המגיד מפרש שהחסד של ה' הוא שהוא ממלא את כל הארץ, והוא ממלא את הארץ עם ההשגחה שלו. כאן פעם ראשונה אנחנו רואים שהשגחה פרטית נקראת חסד. לכאורה, יש גם השגחה לא לטובה, אבל – כמו שאמרנו^ב – האמת היא שגם מה שנראה לא לטובה הוא לטובה, שהרי הענש הוא תיקון. השגחה היא חסד, הכל בעצם עין ימין של ה'^ג.
הגוים, המינים, הם תכלית היש – ולכן הם מדמים שגם ה' הוא יש (אולי הם חושבים שהם עצמם ה'...), ולא לכבודו להשגיח על דברים שפלים. בכלל, כשמדברים על השגחה כללית

ב שיעור ר"ח ניסן – נדפס בגליון פינחס – השתא.
ג ורמז: ימין חסד עולה ז פעמים (ממוצע כל אות) הוי' העולה יעקב. עין ימין חסד עולה עין יעקב העולה ברכה טוב חיים (שלושת הדברים שמונגדים בתורה להפכם), הכל בסוד "בטח" [ר"ת ברכה טוב חיים] בדד עין יעקב" (דברים לג, כח), כמבואר בארוכה בסוד ה' ליראיו שמה"ה (עמ' תקק) ובכ"ד.

חסד וכבוד

המגיד כאן מדגיש שההשגחה הפרטית היא "רק על פי חסדו יתברך, אבל לא על פי כבודו יתברך". כלומר, ההשגחה הפרטית היא חסד ולא כבוד. החסד שייך לספירת החסד, סוד "חסד אל כל היום"^א, והכבוד שייך לספירת המלכות, כמו בפסוק "כבוד מלכותך יאמרו"^ב או בביטוי "ברוך שם כבוד מלכותו וכו'"^ג.

על ספירת המלכות נאמר "דינא דמלכותא דינא"^ד, היא מקום השכר והענש, ולכן יש בה נטיה לצד שמאל^ה, צד הדין. אכן, ה' משגיח בחסדו, גם כשההשגחה אינה לפי כבוד מלכותו יתברך – הוא מכליל את הכבוד שלו בחסד שלו, "לאכללא שמאלא בימינא"^ו. מתוך כך, הנטיה לשמאל-גבורה של המלכות-הכבוד הופכת להתגברות החסד^ז, כלומר, לגילוי ההשגחה הפרטית המגלה את כבודו-נוכחותו של ה' – "הארץ האירה מכבודו"^ח.

ורמז: החסד הוא "אהבת חסד"^ט והכבוד הוא "כבוד מלכות", העולים יחד 1008, דוד (שמדתו מלכות) פעמים חסד! וביחד עם השגחה פרטית עולה הכל 2028, ג"פ (ממוצע כל ביטוי) הוי' ברבוע, תכלית החסד והרחמים.

הרגשת הנוכחות

מה שלמדנו כעת מופיע בתוך אור תורה, ובהוספות של הרב^י יש ווארט קצר על אותה פסוק:

יא תהלים נב, ג.

יב תהלים קמה, יא.

יג יומא פ"ג מ"ח (ועוד). פסחים נו, א.

יד ב"ק קיג, א.

טו ע"ח שכ"ה דרוש ב; של"ד; טעמי המצות בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".

טז ראה זחר ח"ג קעו, א; קעת, א.

יז ראה תו"א קד, ב; פלה"ר יתרו עמ' רכט (וסה"מ תרנ"א עמ' קיב); מגיד מראשית אחרית קיצורים וביאורים למאמר ד"ה "הרכבת אנוש לראשנו" אות יב.

יח יחזקאל מג, ב.

יט מיכה ו, ח.

כ הוספות למדל"י (קה"ת) אות נו.

לעומת השגחה פרטית מבינים שהכוונה להשגחה על המינים לעומת השגחה על האישים הפרטים^א, אבל כתוב בפירושה^ב שהמינים והפרטים הם לא באותו עולם – עולם היצירה הוא עולם המינים ועולם העשיה, עולם השפל, הוא עולם הפרטים. כלומר, כמה שדבר יותר פרטי הוא יותר שפל. מי שנמצא בשפלות נמצא במקום הכי נמוך והכי פרטי. בחקירה מדברים על איש-מין-סוג-כלל – כמו בביוגרפיה, שיש כמה דרגות של התכללות – כאשר ככל שמשוה יותר כללי הוא יותר גבוה וככל שהוא יותר פרטי הוא יותר נמוך. כלומר, ההשגחה 'בשמים' לעומת ההשגחה 'בארץ' היא בעצמה השגחה כללית לעומת השגחה פרטית.

המינים חושבים שלא לפי כבודו של ה' להשיג על הארץ, וראוי שהוא ישיג רק על השמים.

אבל באמת הם טועים טעות כפולה: ראשית, גם ההשגחה על השמים היא השפלה עבור ה', היא לא לפי כבודו, ולכן אין עבורו הבדל בין השגחה על השמים והארץ, כמו שמסבירים^א על הפסוק "המשפילי לראות בשמים ובארץ"^ב – גם המבט על השמים וגם על המבט על הארץ הוא השפלה שווה עבור ה'. והנה, החסד הוא כמים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך^ג, וכך השגחת ה' יורדת דווקא למקום הכי נמוך, "מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח"^ד, וממילא היא יורדת למקום שיש בו הכי הרבה פרטים ופרטי-פרטים.

השגחה הפרטית היא "רק על פי חסדו יתברך, אבל לא על פי כבודו יתברך"

ד מו"נ ח"ג פ"ח.

ה ראה סוד ה' ליראיו ש"ב פ"א.

ו ראה ספר ההגיון (רמח"ל) פ"ג סעיפים כה"כ; הקדמת יריעות שלמה (פפנהיים).

ז דרשות המהר"ט יתרו דרוש ב'; באר מים חיים בהעלותך פ"ח; ישמח משה נח כו, א"ב. ובכ"מ.

ח תהלים קיג, ו.

ט תענית ד, א. וראה תניא פ"ד ואגה"ק ה, ח ו"ב.

י ישעיה נד, טו. וראה סוטה ה, א.

גם שכחת ה' היא

בהשגחה פרטית

– כדי שאדם

יתפוס את עצמו

ויירא מכך שהוא

שכח לרגע את ה'

במצב של הסתר פנים. כאן המגיד מפרש באופן דומה את הכפל של "שכח תשכח": והיה אם שכוח תשכח וגו'. פירוש, כי כל מה שבעולם הוא בהשגחתו ית', ומכולם בא היראה לאדם, ר"ל שיזכור בהשם יתברך

מחמת כל דבר ודבר.

אמרנו שההשגחה הפרטית היא הרגשת נוכחות ה', "לית אתר פנוי מיניה". הרגשת נוכחות ה' גורמת לאדם יראה – **ראיה** של ההשגחה פועלת **יראה**. אצל הבעל שם טוב קוראים לכך יחוד יראה-נורא^כ – "ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה"^{כא} – יראה שבאה מהתגלות הנורא, התגלות אלקות במקום הזה. אנחנו מסבירים הרבה פעמים שיראה היא רגישות^{כב}. כשאני רואה השגחה פרטית אני פתאום נזכר שה' נמצא כאן – כל הזמן הייתי צריך לדעת זאת, אבל שכחתי, אבדתי את חוש הרגישות שלי לאלקות. באה ההשגחה הפרטית ומזכירה לי שה' נמצא כאן. מכאן, שכל גילוי של השגחה פרטית נועד לגרום לאדם יראה:

נמצא כי גם השכחה באה מהשם יתברך לאדם, כי אין שום דבר מבלעדי ה' ית"ש, וצריך שגם מהשכחה יבוא יראה לאדם.

החידוש כאן הוא שגם השכחה, שכחת ה', היא בהשגחה פרטית – כדי שאדם יתפוס את עצמו ויירא מכך שהוא שכח לרגע את ה'. היסוד של זה הוא גם תורה של הבעל שם טוב, על הפסוק "אשרי אדם לא יחשב הוי' לו עון"^{כט} – אשרי אדם כזה שאם רגע אחד הוא שוכח את ה', לא חושב על ה' ("לא יחשב הוי'"), זה בשבילו חטא חמור ("לו עון").

שוב, כאשר אדם שוכח משהו, לא זוכה, זה בהשגחה וצריך לחשוב מה הסבה. ידוע שסגולה

חסד ה' מלאה הארץ, דער בורא ב"הם גענאך פילט אן די ערד, זאגט דער מעזריטשער מגיד נ"ע, אז דאס איז א חסד ה' וואס השי"ת האט געגעבן די באשעפענישען דעם כח צו באגרייפן דעם ענין פון געמליכקייט און דאס מיינט חסד

ה' מלאה הארץ, אז פון די אלע ערדישע זאכען וואס מענשען רופען נאטור זעהט מען געמליכקייט.

[חסד ה' מלאה הארץ, הרגשת הנוכחות של חסד ה' מלאה הארץ, הארץ מרגישה את נוכחות חסד ה' בה. ואומר המגיד ממעזריטש נ"ע, שזהו חסד ה' – מה שה' נותן לנבראים את הכח להשיג ענין של אלקות, וזו הכוונה חסד ה' מלאה הארץ, שבכל הדברים הארציים, מה שאנשים קוראים טבע, רואים אלקות].

גם בתורה הזו מודגש שהנוכחות של ה' מורגשת בארץ. מרגישים את נוכחות ה' במקום הכי נמוך, בדומם. הרגשת נוכחות ה' היינו הרגשת השגחה פרטית, וההשגחה מתגלה מתוך כל פרט ופרט של הטבע.

מתחדשת לנו כאן עוד מלה בשביל השגחה פרטית – מהי השגחה פרטית? נוכחות. עיקר הנוכחות של ה' כאן, "לית אתר פנוי מיניה"^{כא}, מתבטא בהשגחה פרטית.

לזכור את ה' גם בשכחה

נלמד עוד תורה אחת לא ארוכה^{כב}, על פסוק בפרשת עקב – "וְהָיָה אִם שָׁכַח תִּשְׁכַּח אֶת הוֹי' אֱלֹהֶיךָ וגו'"^{כג}. יש תורה ידועה של הבעל שם טוב^{כד} על "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"^{כה}. "הסתר אסתיר" היינו הסתר ההסתה, שאדם לא יודע (מוסתר ממנו) שהוא נמצא

כא תקו"ז תקון נז (צא, ב).

כב אור תורה קפ.

כג דברים ח, יט.

כד בעש"ט עה"ת פרשת וילך; כש"ט (קה"ת) אותיות כה, פה. ועוד.

כה דברים לא, יח.

כו כש"ט (קה"ת) אותיות צגד, קלה, קס, קסב, קסג.

כז בראשית כח, יז.

כח ראה חוברת עדון המדות עמ' י.

כט תהלים לב, ב.

מצות שכחה^{לא} – אבל לשכוח ששכחת זו ירידה למקום נמוך מאד. מה בכל זאת ההבדל בין התורה הזו של המגיד ל"הסתר אסתיר" של הבעל שם טוב? לפי הפשט, "הסתר אסתיר" הוא מלמעלה, ה' אומר "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" – אנחנו לא בסדר, וה', בתור עונש, מסתיר את ההסתה. כאן החידוש של המגיד הוא שהדבר תלוי באדם – לא ה' שוכח, אתה שוכח. אם אתה שוכח רק פעם אחת מילא, יש לך תיקון, אבל אם אתה שוכח פעמיים זה כבר גרוע מאד (ואז התיקון קשה ביותר).

בכל אופן, שוב רואים שההשגחה היא הרגשת נוכחות ה' – שגורמת ליראת ה' – והאדם צריך לזכור לשים לב להשגחה, גם בשכחה, וכך לחוש כל הזמן את נוכחות ה'.

[יש גם חסד בשכחה, רואים אצל מבוגרים]. צריך לזכור מה שטוב ולשכוח מה שלא^{לב}. זו אחת הטעויות של הפסיכולוגים, שהם חושבים שכל שכחה היא הדחקה, שמזינה את היצרים האפלים, את הרע. זו טעות גמורה. משיח בא רק מתוך הסח הדעת^{לב} מהדברים הלא טובים. צריך רק לחשוב טוב, "טראכט גוט וועט זיין גוט"^{לד}, לחשוב על משיח נא.

לא ראה שיח שרפי קדש פרשת האזינו עה"פ "צור ילדך".
לב ראה שיעור אור לט"ו מנחם-אב תשע"ב.
לג ע"פ סנהדרין צז, א.
לד אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ב עמ' תקלז; ח"ז עמ' קצז.

למציאת אבדה היא לתת פרוטה לצדקה ולומר שזה ליכות רבי מאיר בעל הנס^ל. שכחה היא גם סוג של איבוד, איבודי משהו מתוך אוצר הזכרון שלי, וצריך לעשות תשובה – אני צריך לתקן משהו ואז אני נזכר, מוצא את האבדה. כלומר, אם האדם שם לב שהוא שכח – בהשגחה פרטית (השרשים **שכח-שגח** מתחלפים, אותיות החך **גיחכ** מתחלפות זו בזו) – השכחה מביאה לתשובה וממילא לזכרון. אז הוא מרגיש את ההשגחה הפרטית בשכחה ואז עצם השכחה גורמת לו יראת ה'.

אך הגורם שישכח גם השכחה, זהו מוריגה פחותה מאור. וזהו אם שכוח תשכח.

אם אדם שוכח שהוא שכח הוא כבר בבעיה גדולה, וזהו מקור כל העבירות בפועל. שכחה אחת יכולה להיות גם דבר טוב – יש אפילו

אחת הטעויות של הפסיכולוגים שהם חושבים שכל שכחה היא הדחקה, שמזינה את היצרים האפלים, את הרע. זו טעות גמורה. משיח בא רק מתוך הסח הדעת מהדברים הלא טובים

ל צדקה לחיים (פלאג'י) אות שפז.

תרמו
עכשיו!

עת לפרוץ!

מוקד - 058-7701868

בשריפה במחסן הספרים "גל עיני" ביצהר,
נשרפו מעל 20,000 ספרים של הרב.
עלות הדפסת הספרים מחדש
היא מעל מליון שקלים.

הקב"ה אומר לנו:
עת לפרוץ -
בכתיבה בהדפסה ובהפצה

<http://charidut.com/niflaot>

שיעור

על כוחם המשיחי של ילדים מיוחדים

משפחה מיוחדת

קיצור מהלך השיעור

המאמר שלפנינו עוסק **ביחס הנכון לילד מיוחד במשפחה**. לכל ילד יש גוון מיוחד, וההורים צריכים **למצוא בתוכם את הגוון הזה** כדי לתקשר אתו. קל וחומר כאשר מדובר בילד מיוחד, הזקוק לסביבה אוהבת ותומכת – ה' נתן לכם **ילד מיוחד** ובכך הוא קורא לכם להיות **הורים מיוחדים**, כמו רועי **ישראל** שידעו לטפח את הצאן הנדחות לעומת העולם הקר והאכזר של **עמלק** הדוחה את הנחשלים מהחברה. לבסוף, הילד המיוחד מחנך את סביבתו והחן שלו מתפשט על כל המשפחה.

המאמר נכתב בהזמנה מיוחדת עבור **הספר "בחסדך בטחתי"**, קובץ מאמרים העוסקים בהתמודדות המשפחה והחברה עם ילדים מיוחדים כמו למשל בעלי 'תסמונת דאון' (ביוזמת ידידנו הרב חברון לוי שליט"א).

כשרש הנשמה המיוחד לו, "תִּנָּחַ לנער על פי דרכו"^ג – כיעקב אבינו שהעניק לכל אחד משנים עשר שבטי יִה את הברכה המיוחדת לו, כאשר לכל שבט 'חוש' משלו ו'שער' משלו להתקרב אל ה' יתברך.

יעקב אבינו, האבא, הוא גזע העץ^ד העולה ביושר (כשמות **ישראל וישרון**), ובניו השבטים הם הענפים היוצאים ממנו ומסתעפים לכל כיוון. לעומת הגזע הישר, הענפים פונים לכאן ולכאן, באלכסון, בתפניות וזוויות מפתיעות. כך,

בכל ילד וילדה בעם ישראל יש משהו יחיד ומיוחד במינו. **"יש ששים ריבוא אותיות לתורה"** (ראשי תבות **ישראל**)^א, לכל אחד מישראל האות המיוחדת שלו בתורה, ו"כל אחד מתוקן מחברו [יש בו מעלה מיוחדת שאין בזולתו]"^ב, כל יהודי הוא יחודי.

הילד כענף

על ההורה להתייחס לכל ילד כפי שהוא,

נערך מדברי הרב ע"י יוסף פלאי.

א מגלה עמוקות ואתחנן אופן קפו.

ב תניא אגרת הקדש פכ"ב.

ג משל' כב, ו.

ד וכן אבא בארמית פירושו עץ.

העונן של ההורים

האמור עד כאן נכון ביחס לכל ילד. כל שכן וקל וחומר כשמדובר בילד 'מיוחד', יוצא מן הכלל. כל ילד זקוק ליחס אבהי ואמהי אוהב ותומך ומעודד, המעניק לו את תשתית הקיום – בטחון בהיותו רצוי ואהוב בעצם קיומו וחיי – ומכוון את דרכו המיוחדת. כל שכן הילד המיוחד, שנפשו כמהה לחוש את קרבת ההורים אליו באשר הוא שם, להרגיש שהם תמיד אתו ואינם עוזבים אותו ח"ו (לעומת החשש הנעלם להיות בודד ונעזב, "כי אבי ואמי עזבוני"!).

על יחס הילד להוריו נאמר "אשא עיני אל ההרים"ט, "אל ההורים"ט. וכן על ההורים מצדם להוות עבור הילד הרים וגבעות – "הרים אלו אבות, גבעות אלו אמהות"י – בהם ימצא מרגוע לנפשו ועליהם יניח את ראשו בבטחון ואמון מלא.

סביב הילד המיוחד מתרחשים דברים מיוחדים, לא שגרתיים ולא צפויים. היות הילד מיוחד מהווה קריאה ומשימה להורים לפתח אליו חוש מיוחד ולהעניק לו יחס מיוחד. הקב"ה נתן לכם, בהשגחה פרטית מיוחדת, ילד מיוחד, ובכך הוא קורא לכם 'לצאת מהקופסה' ולהיות הורים מיוחדים!

כמובן, על ההורים להתפלל לה' להצליח במשימה המיוחדת, ובעזרת ה' יקבלו את הכוחות המתאימים לכך, מתוך אמונה ש"אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו"י והוא נותן לכל אחד את המשימה המתאימה לו לפי כוחותיוט. אם חשים קושי וייסורים, אם ח"ו מתעוררת טרוניה של האדם על מר גורלו (כמה חבל שזו ה'חבילה' שלי...), יש להתחזק באמונה והכרה שכל מה שמגיע לאדם בחייו הוא בהשגחה פרטית מאת

ודווקא כך, נוצרת "תפארת ישראל"ה, תמונה יפה ומפוארת העולה ממכלול הענפים (הנקראים פארות העץ, לשון פאר), בצבעים וגוונים שונים ולא אחדות חד־גונית ומשעממת.

כל ילד הוא נטיעה רכה בגן ישראל, "בניך כשתילי ימים"ה, "כי כרם ה' צבאות בית ישראל"ט, ועל האב והמחנך להיות גנן טוב המטפל בגנו באהבה רבה ונותן לכל אילן את הטיפול המיוחד לו, לכל אחד הגוון־הניגון משלו בתוך גן העדן (בו נשמעים ניגונים עדינים לכל אילן). לעומת זאת, מי שמנסה לצקת ולהכניס את כולם לאותה מסגרת־תבנית אחידה (כפי רצונ־דמיונו של ההורה) הריהו "חושך שבטו שונא בנו"א, מונע (חושך) מבנו את 'שבטו' המיוחד לו.

אכן, כדי להעניק יחס מיוחד לכל אחד, על ההורים למצוא גם בתוך עצמם את הגוונים השונים, את הילד המיוחד בנפשם־פנימה! שהרי בסוד ה'התכללות' יש בכל אחד משהו מחברו (ולכן "ישראל ערבים זה בזה"יב, כי בכל אחד מעורב משהו מחברו), ודאי וודאי שבקרב ההורים נמצא משהו מהמיוחד בבנם, "ברא כרעא דאבוה"יג. כך יצליחו ההורים לדבר אל הילד בשפת־הוא, לדבר מהילד שבתוכם אל הילד שיצא מהם.

ה א. כיאה ב. א. בפנימיות הורה, מדת התפארת היא מדת המיוחדת של יעקב אבינו.

ו ראה למשל יחזקאל יז, ו על הגפן "ותשלח פארות".
ז תניא אגרת הקדוש פרק טו: "כמו בגדי תפארת על דרך משל, שהוא בגד צבוע בגוונים הרבה מעורבים בדרך שהוא תפארת ונוי. מה שאין כן בגד הצבוע בגוון אחד לא שייך בו לשון תפארת".

ח תהלים קכח, ג.

ט ישעיה ה, ז.

י כמו שנאמר על משה רבינו שהיה מנגן בכל מיני ניגון, יודע את הניגון המתאים לכל אחד מששים ריבוא נשמות ישראל (לפי זהר ח"ב קיד, ב. ראה קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי, עמ' סו במהדורה החדשה).

יא משלי יג, כד.

יב סנהדרין כז, ב.

יג לפי עירובין ע, ב.

יד תהלים כז, י.

טו תהלים קכא, א.

טז בראשית רבה סח, ב.

יז לפי ראש השנה יא, א.

יח עבודה זרה ג, א.

יט "לפום גמלא שיחנא", כתובות סז, א. רש"י "לפי כח הגמל יטעוהו משא".

ניצוץ משיחי

יתרה מזו, דווקא באותם ילדים מיוחדים, הנראים זרים ומוזרים, דחויים בשולי החברה, טמון כח כביר ונעלם, פוטנציאל מיוחד. נזכור למשל את דוד המלך, הילד הדחוי, "מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי"^כ, ואת משיח בן דוד "לא תאר לו ולא הדר. נבזה וחדל אֲשִׁים"^{כט}. המשיח הוא "יוצא דופן"^ל, לא נולד בדרך הרגילה "כמו כולם", מפתיע ומיוחד.

בכל יהודי יש ניצוץ משיחי (כדברי הבעל שם טוב^{לא}), ניצוץ הגלוי במיוחד בילדים טהורים ותמימים, "אל תגעו במשיחי", אלו תינוקות של בית רבן"^{לב}. בילד המיוחד יש ניצוץ משיחי מיוחד שבכחו להשפיע על כל סביבותיו ולהוציא גם מהם כוחות נעלמים מהכח אל הפועל.

בהשוואה לצאן: בילד שנראה 'כבשה שחורה' יש כחות מיוחדים^{לג}. כך יעקב אבינו עסק ברעיית צאן לבן, הרומזים לנשמות ישראל (כשם שרחל אשת יעקב היא מלשון כבשה), ובחר לחלקו דווקא את הצאן המיוחדות, אלו שאינן חלקות ויפות אלא "עקודים נקודים וברודים"^{לד} היוצאים מן הכלל (ולשם כך עשה השתדלות במקלות אשר פצל, כמקלות-שבטים שונים היוצאים מגוף האילן). המלה צאן עצמה היא מלשון יציאה, להדגיש את היוצא מן הכלל, כל כבשה בודהה הזקוקה ליד אוהבת, כמו שנמשלו ישראל "שה פזורה ישראל"^{לה}. והנה יעקב קבל דווקא

ה', והכל נובע מעצם הטוב, מקור החיים הטוב והענג (אלא שבירידה למטה נראה לעינינו כסבל ויסורים)^{לז}.

דוגמא מרועי ישראל

ביחס שלנו לילדים, יש ללמוד הרבה מדמויות מופת בישראל, ומהם:

יעקב אבינו, שכל בניו יחד הם עם סגולה, אשר ידע "צער גידול בנים"^{כא} וידע לתת לכל שבט את דרכו, "איש אשר כבדכנו ברך אותם"^{כב}. משה רבינו, הרועה הנאמן, שהתאמץ לדאוג לצאן החלשות-האבודות^{כג}.

דוד המלך, אף הוא רועה נאמן, אשר קרב אליו את "מרי הנפש"^{כד} המיוחדים ונתן להם תפקיד המתאים עבורם.

רבי ישראל בעל שם טוב, שבצעירותו הביא את ילדי ישראל אל ה'חדר' ואחר כך היה מתהלך ממקום למקום ועוסק בקירוב היהודים הפשוטים ביותר.

זו גם דרכו של מלך המשיח שיבוא במהרה בימינו, עליו נאמר שיקרב בעיקר את היהודים הפשוטים^{כה} (ועם זאת ילמד תורה את כל גדולי ישראל, מחכמת אלקים שבקרב הגדולה יותר מחכמת שלמה^{כו}).

לעומת זאת, המנהיגים החוטאים הם רועים רעים הדוחים את החלשים לשוליים, מתעלמים מהם ואף דורסים אותם, כתוכחת הנביא "הוי רעי ישראל... הצאן לא תרעו. את הנחלות לא חזקתם ואת החולה לא רפאתם ולנשברת לא חבשתם ואת הנדחת לא השבתם ואת האובדת לא בקשתם"^{כז}.

כ כמבואר בספר התינאי, אגרת הקדש יא. ומומלץ וראוי לכל מי שנמצא בקושי להיות רגיל על לשונו אגרת זו!

כא שבת פט, ב.

כב בראשית מט, כח.

כג ראה שמות רבה ב, ב.

כד לפי שמואל"א כב, ב.

כה לוח 'היום יום' א' מנחם אב.

כו רמב"ם הלכות תשובה פ"ט ה"ב.

כז יחזקאל לד, ב"ד.

כח תהלים סט, ט.

כט ישעיה נג, ב"ג.

ל ראה סנהדרין צח, ב.

לא מובא בשמו בספר מאור עינים פרשת שמות ופרשת פינחס.

לב שבת קיט, ב.

לג וראה שבת עז, ב "עזי מסגן ברישא" וכו' - בעזים השחורות ההולכות בראש, בעזות ובעז, לפני הכבשים הלבנות, הכנועות והציתניות, יש 'אורות מרובים' של תהו הקודם לתיקון, כאשר הנוסחה המשיחית היא "אורות דתהו בכלים דתיקון".

לד בראשית לא, יב. ובפנימיות התורה מבואר ש"עקודים נקודים וברודים" מכוונים לדרגות העליונות בבריא, ואכמ"ל.

לה ירמיה נ, יז.

בעולמו הקר

והאכזר של
עמלק, רק
החזק והיפה ראוי
לשרוד, ואילו
החלש והנדכא
נידון למוות ללא
רחמים, כמו 'זנב'
מיותר שיש לזנב
ולקצוץ

'המוצלחים' ובין ה'מפגרים' שכאילו נדונו לכשלון. בעולמו הקר והאכזר של עמלק, רק החזק והיפה ראוי לשרוד, ואילו החלש והנדכא נידון למוות ללא רחמים^{מא}, כמו 'זנב' מיותר שיש לזנב ולקצוץ.

המלחמה בעמלק, אם כן, פירושה גם לדרוש ולבקש את החלשים-הנחשלים, מתוך רחמים רבים ועצומים, כמעשה הרועה הטוב (לעומת הרועים הרעים שהוזכרו קודם) "הנה אני ודרשתי את צאני ובקרתים... אני ארעה צאני... את האבדת אבקש ואת הנדחת אשיב... והקמתי להם רעה אחד ורעה אתהן את עבדי דוד [מלך ישראל שמתפקידו ובכחו למחות את זכר עמלק]"^{מב}.

למחות את הספק

עמלק מרפה את הידים^{מג}, מעצים את הספק וניזון מהספק "היש ה' בקרבנו אם אין"^{מד}. עמלק גימטריא ספק^{מה}, מקרר את האמונה וארסו מחלחל בקרבנו. בהקשר שלנו, הספק העמלקי מנקר ומפקפק: האם יש טעם ותקוה להשקיע בילד המיוחד, האם יש בנו כוחות להתמודד... ואולי עדיף לעצום את העיניים, 'להפטר' מהמשימה הזו ולהישאר רק עם הילדים המוכשרים והמוצלחים... על כך באה המצוה "תמחה את זכר עמלק"^{מו}! מחה את הספק מתוכך והתחזק באמונה, אמונה בה', אמונה בילד המיוחד ובנשמתו ואמונה בכח שניתן בך. כל ישראל אחוזים בשם ה', "כי חלק הוי' עמו"^{מז}, וכשם שאין פירוד בשם ה', "הוי' אחד"^{מח}, כך אין להפריד בנשמות ישראל ולקצץ

את הצאן "המקשרות", "והקשרים ליעקב"^{לו} – הצאן שיש להן תכונת התקשרות והתחברות^{לז}, כמו הילד המיוחד במשפחה שיש בו תכונה של התקשרות מיוחדת לקב"ה והתקשרות להוריו, והוא מעניק לכל המשפחה תכונה יקרה זו. ובהשוואה לאותיות ספר התורה: יש אותיות

רגילות, שאינן יוצאות מן הכלל ואינן חורגות מהשורה המשורטטת. אך יש אותיות מיוחדות, אותיות גדולות 'רבתי' ואותיות קטנות 'זעירא', אותיות משונות ואותיות עקומות – ובכולן צריך להזהר^{לח}. אדרבה, באותיות ה'משונות' גנוזים אורות גדולים במיוחד, אורות משיחיים^{לט}, כמו הילד המיוחד שלנו (השונה בגופו ו/או בנפשו).

מלחמת עמלק

הילדים המיוחדים נראים חלשים ופגיעים. הם דומים למי ש'נפלט' מתוך מחנה ישראל במדבר (המחנה העטוף בענן מגונן), עליהם נאמר במלחמת עמלק "ויזנב בך כל הנחשלים אחריו"^מ – החלש הופך להיות נחשל ונכשל (חילוף אותיות חשל-חלש מצביע על קשר תוכני), מפגר לבדו אחרי המחנה, עזוב ואבוד, חשוף לתלאות ופגעים. השאיפה של עמלק היא להפריד בין

לו בראשית ל, מא-מב.

לז ראה רש"י שם פס' מא: "אותן המתקשרות יחד למהר עבוך".

לח רמב"ם הלכות ספר תורה פ"ז ה"ח: "ויזהר באותיות הגדולות ובאותיות הקטנות ובאותיות הנקודות ואותיות המשונות כגון הפא"ן הלפפות והאותיות העקומות כמו שהעתיקו הסופרים איש מפי איש".

לט לכל זה ראה בהרחבה בספרנו מעין גנים לפרשת ויקרא. מ דברים כה, יח. ופירש רש"י: "כל הנחשלים אחריו – חסרי כח [חלשים] מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן".

מא כמו שבא לידי ביטוי מזעזע בעמלק הנאצי בדורותינו.

מב שם פסוקים יא-כג.

מג כרמז ב"רפידים", סנהדרין קו, א.

מד שמות יז, יז. ומיד אחר כך "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים".

מה אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ג עמ' רעט, בשם הבעש"ט. פלח הרמון שמות עמ' שנה, בשם רבי לוי יצחק מברדיטשוב.

מו דברים כה, יט.

מז דברים לב, ט.

מח דברים ו, ד.

ירושלים היא "עיר שחברה לה יחדו"^{נד}, "שעושה כל ישראל חברים"^{נה} – אליה עולים בשמחה כל ישראל, כל אחד ואחד בדרכו המיוחדת (כמו שערי העיר שכנגד השבטים, "שער ראובן אחד"^{נו}) ואיש אינו דוחק את חברו. בית המקדש הוא המקום בו מתאחדים כל ישראל, מתקשרים ומתייחדים כאחד.

בהקשר שלנו: כל בית יהודי הוא כבית המקדש, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^{נד} – "בתוך כל אחד ואחד מישראל"^{נה}. כל אחד יכול וצריך לתרום את חלקו בבניין המקדש, לא רק כ'משימה לאומית' אלא כשותפות אישית^{נו}, וכן הבית-המשפחה נבנה מתוך שותפות כל הנפשות בו. כל ילד נותן את הטון המיוחד שלו וכך נוצרת התזמורת המנגנת בהרמוניה. בתוך זה, יש תפקיד מיוחד לילד המיוחד: בזכותו ועל-ידו נוצרים מעגלי נתינה והענקה, בחסד ורחמים. ההורים והאחים לומדים לתת, להיפתח לקבל ולהכיל, כולם נרתמים וכולם נתרמים, מקבלים זה מזה ונותנים זה לזה. בדרך זו, הֶחֱן של הילד המיוחד מתפשט על כל המשפחה והופך את כולה למשפחה מיוחדת אשר השכינה שרויה בתוכה.

נד תהלים קכב, ג.

נה ירושלמי סוף חגיגה.

נו יחזקאל מח, לא.

נז שמות כה, ח.

נח לפי ראשית חכמה שער האהבה פ"ו.

נט הלכות בית הבחירה פ"א ה"ב: "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובמזמון אנשים ונשים כמקדש המדבר".

בנטיעות – לעומת עמלק הרוצה להפריד (למלוק, עם-מולק^{נט}) באותיות השם המיוחד (להפריד בין אותיות י-ה לאותיות ו-ה, "כי יד על כס י-ה [מכסה על י-ה]"^{נז}).

נצח ישראל, בית המקדש והבית היהודי

החינוך בכלל, והיחס לילדים בפרט, שייך למדת הנצח. הנצח הוא המשכיות הדורות, "נצח ישראל", מאב לבן, מהורים לילדים ומדור לדור. הנצח מקביל לרגל ימין בגוף האדם, הרגל היוצאת החוצה מעיקר הגוף וצועדת-מתקדמת הלאה, כמו הבן היוצא מהאב ומהווה 'רגל' ממשיכה שלו ("ברא כרעא דאבוא").

והנה במלחמת-מחייית עמלק אמר שמואל הנביא "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"^{נא}. ההתגברות למחייית עמלק היא התגברות במדת הנצח, החינוך הדואג לאחרון הנחשלים, ובכך זה מנצח את עמלק. לאחר מלחמת עמלק, הנצחון על הספק המפריד-מפורר, ניתן להגיע לתכלית של בניין המקדש^{נב} בירושלים עיר הקדש, "והנצח זו ירושלים"^{נז} בבית המקדש השלישי הנצחי.

נט תורה אור פה, ב.

נ שמות יז, טז.

נא שמואל"א טו, כט.

נב סנהדרין כ, ב. הלכות מלכים פ"א א"ב.

נז ברכות נח, א.

תרמו
עכשיו!

058-7701868

עת לכרוא!

המשימה שלנו היא להרחיב את הכלים
כדי להפיץ את האורות
להפוך את העולם

אור חדש | תורת הנפש | תיקון המדינה
תורה ומדע | תורה לאומות העולם

תרמו עכשיו!

<http://charidy.com/niflaot>

עת לכרוא!

הסיפור החסידי האר"י הקדוש | יגעת ומצאת

רבי יצחק לוריא אשכנזי (האלקי רבינו יצחק) נולד בירושלים בשנת רצ"ד לאביו רבי שלמה ממשפחת לוריא המפורסמת, ולאמו, בת למשפחת פראנסים מירושלים. בצעירותו נפטר אביו, והוא עבר יחד עם אמו למצרים לבית דודו. במצרים למד אצל רבי בצלאל אשכנזי, בעל השיטה מקובצת, ואצל הרדב"ז. בתקופת שהותו במצרים התעמק רבות בספר הזוהר הקדוש, זכה לגילוי אליהו הנביא וגילה שיטה חדשה ועמוקה בקבלה. בהוראת אליהו הנביא עלה לצפת בסוף ימיו, ובמשך שנה וחצי לימד את שיטתו לרבי חיים ויטאל, שהעלה את הדברים על כתב. ספרו המפורסם ביותר שכולל את עיקרי שיטתו הוא 'עץ חיים'. האריז"ל נסתלק ב'ה' מנחם-אב של"ב בגיל 38 ונטמן בצפת. זכה האריז"ל ותורתו התקבלה על כל חלקי עם ישראל שהוגים בה עד היום הזה.

אינה כוונת הרשב"י. ולפעמים היו אומרים לו שאם ירצה להבין המאמר צריך שיעשה עוד סגופין, וכן היה. בראותו כך, הלך ונסגר במצרים הישנה שש שנים. והיה לומד ביום ובלילה בקדושה ובטהרה, עד שזכה שבכל לילה היו מעלים נשמתו ושואלים לו באיזה ישיבה של מעלה רוצה לעלות וממי רוצה ללמוד, ולמקום שרצה היו מוליכים אותו. והיו מוסרים לו סודות נוראים, ובבקר לא היה שוכח דבר, והיה מגלה לתלמידיו. בן זכה לרוח הקודש, ולפעמים נתגלה אליו אליהו ז"ל ומלמדו סתרי תורה. סיפר תלמידו רבי אברהם הלוי זצ"ל, כי פעם אחת, בשבת פרשת בלק, נכנס אצלו ומצאו ישן שינת צהרים. ומצאו שהיה מרחיש בשפתיו בתוך השינה. והלך אליו רבי אברהם והטח את אזנו על פיו של האריז"ל, לשמוע מה שהוא מדבר, ובתוך כך ניעור האר"י משנתו, וראה אותו עומד לידו. אמר לו: "מה אתה רוצה בכאן?" אמר לו: "ימחול לי האדון שראיתי למעלת כבוד תורתו מרחיש בשפתיו, והמיתי את אזני כדי להקשיב מה שדבר הרב". אמר לו האריז"ל: "תמיד כשאני ישן, נשמת עולה למעלה דרך שבילין ונתיבות הידועים לי, ומלאכי השרת באים בעדי ומקבלים נשמותי, ומביאים אותי לפני

בצעירותו של האר"י הקדוש, עוד בטרם העמיק רבות בחכמת הקבלה, ישב יום אחד בבית הכנסת להתפלל, ולצדו ישב אדם נוסף. ויפן האריז"ל, וירא בידו ספר. ופנה אליו, וראה בו סודות עליונים. אחר התפלה אמר האריז"ל לאותו איש: "הגד לי: מה כתוב בספר זה?" ויען האיש ויאמר: "מה אדבר, כי ה' מנעני מכבוד, כי מן האנוסים אני, ולפי שראיתי כל אחד מתפלל מתוך הספר, ומפני הבושה לקחתי זה הספר, ואיני יודע מה כתוב בו". אמר לו האריז"ל: "אם בן מכור לי זה הספר, ואתן לך סידור גם כן". אמר לו: "וכי מחוסר דמים אני שאתן לך הספר בדמים? אך דרישה אחרת לי אליך, שתבקש מחמיק שיוותר לי על המכס, ובתמורה אתן לך הספר". ובהיות שהאר"י הקדוש חשק בספר זה, חילה פני חמיו שאכן הסכים לוותר על המכס.

בתמורה קיבל האריז"ל את הספר, והיה מעיין בו ובספר הזוהר בכל מאמצי כוחו, בסיגופים ובתעניות. וכך זכה שבכל לילה היו אומרים לו בחלום אם הבין את דברי הזוהר נכון או לא. לפעמים אמרו לו שההבנה שהבין היא הבנה נכונה, אבל

כח יגיעתו העצומה, שאין יכולת לשערה, דלה האר"י מתוך ההתמסרות וההכנעה העצומות שחש כלפי התורה.

נציין גם דבר נוסף שאמר האר"י ז"ל – כי כל השגותיו באו לו משמחה של מצווה. הייחס בין דבר זה לבין תשובתו לרבי חיים ויטאל, הוא בסוד "בינה עד הוד אתפשטת". הבינה, שפנימיותה שמחה, מתפשטת ונותנת כח לספירת ההוד שעניינה התמסרות והכנעה. לסיום, נוסיף עוד יסוד אחד – המציג את האר"י כ'חב' ד'ניק מובהק'. בסיפור ניכר כי רבים מהגילויים הגדולים להם זכה, היו שונים ממה שמצופה מגילוי עליון: במקום למסור את הסוד ישירות, היתה ההתגלות מדריכה את עבודתו ולימודו: יש להסתגף, יש לעיין, הבנת נכון או לא מדויק... זהו היסוד של "עבודה בכח עצמו" שנעלה לאין ערוך מעבודה הניתנת במתנה.

בחלק מן הסיפורים על כך, מופיע כי אליהו הנביא סרב לגלות לאר"י את הפשט כדי שתקרא התורה על שמו. יתכן שמסיפור זה הבינו צדיקים, כי הארת היחידה שבנפש גדולה מגילוי אליהו – שכן אליהו סרב לגלות לאר"י את מה שיכל לגלות מתוך התמסרות נפשו אל התורה. ואפשר אף לומר יותר מזה – התורה המתגלה לבסוף היא כזו, שאפילו אליהו הנביא לא יודע לגלות: הנכונות להתייגע באמת בתורה, מגלה את תורתו העצמית של האדם – תורה של יחידה, שהיא יחידה רק לו.

המהר"ל, בן זמנו של האר"י, התייחס למדרגתו של אליהו בהקשר מיוחד: פירוש למעשה המובא בגמרא, אודות רבי יהושע בן לוי הנפגש עם המשיח. בסיפור זה, אליהו מתווך בין המשיח לבין רבי יהושע – כשהוא מסביר לו כיצד למצוא את המשיח, וכשהוא מסביר לרבי יהושע את תשובתו, שיבוא "היום".

רבי יהושע מתאכזב מכך שהמשיח לא בא, ואליהו מפרש: "היום – אם בקולו תשמעו". על פי המהר"ל זו לא רק חידה ופתרונה, אלא שלוש מדרגות רוחניות: המשיח חי בעולם של גאולה,

מטטרון שר הגדול. והוא שואל אותי לאיזה ישיבה אני רוצה ללך, ובאותם הישיבות מוסרים לי רזי תורה שלא נשמעו אף בזמן התנאים. אמר לו רבי אברהם: "ולא יגלה לי הרב מה שלמדו לו עתה?" התחיל האר"י לשחוק, ואמר: "מעיד אני שמים וארץ, אלו הייתי דורש שמונים שנים רצופים, לא יכולתי לסיים מה שלמדתי הפעם בפרשת בלעם והאתון". [שבחי האר"י]

"במה כחך יפה?" שאל פעם ר' חיים ויטאל את רבו האר"י. "הרי גם אני ועוד מקובלים יגענו בתורת הקבלה, ולא השגנו כמוך." על כך ענה לו האר"י, כי הדבר תלוי בעוצמת היגיעה. אם היית משער – כך אמר לו – את עוצמת יגיעתי בקבלה, לא היית משווה בין יגיעתך ליגיעתי.

מה אנו יכולים ללמוד מהסיפור הזה? ניתן אומנם לפטור זאת באמירה כללית על חשיבות המאמץ והיגיעה בעבודת ה', אך אם נחדד את המבט נגלה דברים רבים – הנצרכים כולם גם עבורנו, כשאנו באים אל פתח עבודתו יתברך. ראשית, את היגיעה שדרש מעצמו האר"י, ניתן לחלק לשניים: יגיעה בלימוד תוך השקעת שעות רבות ומאמצי מחשבה, ויגיעה של זיכרון ותשובה שהתבטאה בסיגופים ובפרישות. אכן, גם בתניא, אנו לומדים על שני סוגי יגיעה בהתבוננות: יגיעת בשר ויגיעת נפש. יגיעת בשר היא הביטוש העצמי על ידי הרהורי תשובה מעומק הלב, שהם התכלית והמניע הפנימי גם לסיגופיו של האר"י. יגיעת נפש היא התבוננות שעה ארוכה בתוכן האלקי, בריכוז מוחלט למשך זמן ארוך. האר"י והתניא מלמדים אותנו כי יגיעה בתורה בלא יגיעה בתשובה (וכן להפך), לא יניבו את התוצאה הרצויה.

שנית, לאחר ההבנה מהי היגיעה הרצויה, יש להתבונן: מהן התכונות המביאות את האדם להתייגע כך? בסיפור ובאמרה שהבאנו, ניכרות הכניעה וההתבטלות העצומות אל התורה. תכונות אלה גרמו לאר"י לחוש כי כל מאמץ שווה בשביל לזכות בה, וכי כדי לזכות עליו גם להזדכך – לשוב בתשובה ולהסתגף. את

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

כלי מחזיק ברכה

לאחרונה עברתי הפלה בשבוע ה'15 להריון (לצער, זו לא פעם הראשונה. גם הפעמיים הקודמות היו בדיוק באותו שבוע). אני כאובה ומבולבלת ומנסה להבין מה ה' רוצה ממני. בעלי ואני מבקשים עצה טובה וכמובן ברכה לזכות לזח"ק.

מענה:

15 בגיטריא **הוד**. יש להתחזק במדת ההוד, להודות לה' – בשמחה – על כל מה שהוא גומל אתכם חסד חנם באהבה רבה. על כל נשימה ונשימה יש להודות ולהלל להקב"ה. הוד הוא גם מלשון "הוד והדר", רמז להידור מצוה – יש להוסיף בהידורי מצוה, ובפרט להדר במצות טהרת המשפחה. מה טוב להשתתף בחוג טהרת המשפחה, או לייסד חוג כזה בביתכם.

מדת ההוד בנפש בונה את הכלי להחזיק את הברכה שה' נותן לכם, לקיים את ההריון, לפתח את העובר עד ללידתו וגידולו כו' בשמחה. [וסימנא מילתא: ג"פ **הוד** = **מה** – שם עולם התיקון והלידה].

שתבשרו בשורות טובות בכל!

יש יראת שמים, אבל אין משמעת...

סיימתי עם חינוך של כיתה השנה ואני מרגיש שב"ה הכיתה התקדמה מאד ברוחניות וביראת שמים, אבל פחות מוצלחת בסדר ובמשמעת. אני חושש להמשיך בחינוך בגלל בעיות הסדר והמשמעת, ומפחד לגלות בעוד שנה ששוב 'נכשלת' בתחום הזה. אשמח לעצת וברכת הרב.

מענה:

הגם שסדר ומשמעת בהחלט

חשובים בכתה, אבל העיקר הוא כמובן רוחניות ויראת שמים, אם הצלחת בזה בודאי שאין להפסיק. גם אין מה לפחד! כפי שלמד אותנו מורנו רבי ישראל בעל שם טוב – אסור לפחד משום דבר חוץ מהשי"ת.

העצה לסדר ומשמעת היא שמחה (בכתה, ובכלל). חוסר המשמעת נובע מכך שהתלמידים מחפשים במה לשמוח (במה להתפרק ממתח הלימוד כו'), ולכן אם תהיה אוירה של שמחה של מצוה, לימוד תורה בשמחה, ממילא תהיה גם משמעת (השרשים **שמע** ו**שמח** מתחלפים בחילוף האותיות הגרוניות **ע-ח**, וכן ידוע ש"**שמע**... **אחד**" אותיות **עד אשמח**).

ברכה להצלחה רבה בחינוך ילדי ישראל לערכי ישראל סבא!

היא גילוי ניצוץ המשיח האישי שבה. מסיבה זו גילוי היחידה נעלה מגילוי אליהו, המוריד את הגאולה למציאות בעזרת תנאים וצמצומים. כאשר מתגלה היחידה שבנפש, הגאולה היא מיידית, מוחשית ובלתי מותנית.

שבו אכן המשיח יכול לבוא היום; רבי יהושע מחובר למצבו הנוכחי של עם ישראל, הנמצא כעת בגלות; אך אליהו מתווך ביניהן, ומדגיש את היכולת לנוע בין העולמות ולהתקדם לגאולה. בהקשר לדברינו כאן, גילוי היחידה שבנפש

נחמתי צודים בלם צודים

לה' 'נדבק' בתכונת השלמות שלו. מהי המתנה הראשונה שקבלנו מה? כמובן, התורה. התורה נקראת "מתנה", וגם היא מצטיינת בתכלית השלמות. למשל, ספר תורה שחסרה ממנו אפילו אות אחת – נפסל לשמוש. מי שמאמין בתורה, אבל כופר רק במצוה אחת, נקרא אפיקורוס משום שהתורה כלה מקשה אחת מאת ה'. זוהי שלמות התורה.

מהי המתנה הבאה שאנו מקבלים מה? ארץ ישראל. ארץ הקדש היא כמו מגדש ריק העומד למכינה. ברגע שגיע קבול ויתחיל לבנות את הבנין – נתחיל לראות איך אפשר לנצל היטב את המגדש. ארץ ישראל היא המגדש עליו אנו בנוי של ה', מישראלים את כל מה שאנו מצוים בתורה. ה' יתברך משתוקק שנבנה לו דירה בתחתונים, והמקום בו אנו יכולים לבצע את תשוקתו בשלמות הוא רק בארץ ישראל, שבמרכזה מתנוסס בית המקדש. בפרשת מסעי משיט משה

שתי הפרשות שלנו, מטות-מסעי, חותמות את חמש במדבר ועמו את תקופת הנדודים של עם ישראל "בארץ לא זרועה". אוט-אוט-אוט... זהו! עומדים להפגס אל הקדש פנימה! את ארץ ישראל אנו מצוים לרשת בשלמות. פעם אחר פעם אנו מצוים בתורה לגרש ממנה את עמי כנען שגרים בה, להפריח את השממה ולישב אותה במלואה. צווי זה נאמר בתורה מספר פעמים ובכל פעם מובאת לו סבה אחרת. אבל קדם לכו, אם כבר דברנו על קיום מצוה בשלמות – בואו נשמע כמה מלים על שלמות...

ללך בלשונות

אחד מפרווי של ה' יתברך בספר הזהר הוא "שלימותא דכלא", שתרגומו מארמית הוא 'שלמות הכל'. היות וה' יתברך שלם בתכלית לכו הגיוני שהמתנות שהוא מעניק ונותן לנו – גם הן שלמות כמותו. ובכלל, כל מי שקשור

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

"הסבמי שלום" מדמים. כמובן, אין לנו שום זכות ושום הצדקה לותר על חלק אחד, ולו הקטן ביותר, של ארץ ישראל ולמסור אותו חלילה לידי עם אחר.

מדוע?

ידוע שהרבי מלויבאוויטש לחם בכל תקף ברעיון המפקד של מסירת חלקי ארץ הקדש וצעק על כן בכל הזדמנות אפשרית. את דבריו נמק הרבי בשלשה טעמים שונים:

טעם ראשון הוא לפי ההגיון הישר והשכל הפשוט: ברור שכל ותור מביא אחריו ותור נוסף, וכל כניעה מחלישה את הנכנע ומסכנת אותו. כראיה לכך נהג הרבי לצטט הלכה מעניינת המובאת בשלחן ערוך בהלכות שבת: אם ערכו גוים מצור על עיר של יהודים שנומצאת במקום מבדד על גבול המדינה — מתר וחובה על אנשי העיר לצאת ולהלחם בהם אפילו בשבת. יותר מכן, ההתר לחלל שבת נתן להם גם אם ידוע שמטרת המצור של הגוים הוא רק כדי להחרים את רכושם של היהודים. האם החרמת רכוש היא פקוח נפש? בדרך כלל לא. מדבר כאן בסוף הכל בהפסד של קמון, אז מדוע מתר והיה לחלל שבת עבור כן? הרי אם תפרץ שרפה בבית שלי אסור יהיה לי לכבות אותה רק בכדי להציל את הרהיטים.

אלא שהגיון ההלכה הוא, שפאשר מדבר בעיר הסמוכה לגבול — גם סכסוך על רכוש הופך למלחמת

רבינו את גבולות הארץ, מצפון לדרום וממזרח למערב, על מנת שגדע היטב עד היכן עלינו לכבש ולישב. הפרוט המדיק אומר לי, שגם את המתנה הזו אנו מקבלים בשלמות, מבלי להחסיר ממנה אף פסת קרקע — "זאת הארץ לגבולותיה". **זוהי שלמות הארץ.**

אבל רגע! מי מקבל את כל המתנות הללו? כמובן, אנחנו, בניו של ה'. אם נותן המתנה שלם והמתנות שמקבלים ממנו שלמות — בטח שגם אנו, מקבלי המתנות, מכרחים להיות בשלמות. לכל אחד ואחת מבני ישראל נפש אלקית, "חלק אלוה ממעל ממש", ואהבת ה' לכל אחד מאתנו היא בשלמות. הבעל שם טוב היה אומר שה' אוהב כל יהודי ויהודי כמו שאבא ואמא אוהבים את בנם היחיד שנולד להם לאחר עשרים שנות המתנה וצפייה. אנחנו לא מותרים על אף יהודי. כל יהודי הוא יהלם, גם מי שנראה לנו הרחוק ביותר. **זוהי שלמות העם.**

למה אני מספר לכם על שלש השלמויות? כי את שלשתן אני יכול למצא חבויים במצות ירשת הארץ. **ללא פשרות!**

במשך עשרות השנים האחרונות, מאז שבו יהודים לגור בארץ ולשבת בה, לא חדלו אויבינו מלנסות לגרש אותנו ממנה. ברב המקרים היו אלו נסיונות של מלחמות ושפיכות דמים, אבל לפעמים הנסיון בא בדמות

יָקָר וְחָשׁוּב בְּלִי גָבּוּל – כִּן גַּם עַל אֲרָצָנוּ
הַקְדוּשָׁה לְהַשְׁאֵר בְּיַדֵּינוּ בְּשִׁלְמוֹת! לֹא
מוֹתָרִים עַל אִף גְּרָגִיר!

יְרֵאת כְּאֶלֶף בְּלִלְמוֹת

שְׁלֹשֶׁת הַטַּעֲמִים לְשִׁמְרַת שְׁלָמוֹת
הָאָרֶץ בְּיַדֵּינוּ מִתְאִיִּמִּים לְשֹׁלֵשׁ
הַשְׁלָמוֹת – שְׁלָמוֹת הַתּוֹרָה, הָעַם
וְהָאָרֶץ. הַתּוֹרָה פּוֹנָה אֶל הַהֲגִיוֹן
הַבְּרִיא שְׁלָנוּ וּמְנַמֶּקֶת אֶת הָאִסּוּר
לְוִתּוֹר בְּגִרְמִית סַכָּנָה מִמַּשִּׁית לְיִהוּדִים
הַיּוֹשְׁבִים בָּאָרֶץ. גַּם הַשְׁאָרְתָּם שֶׁל גּוֹיִם
בָּאָרֶץ בְּמָקוֹם הַרְחָקָתָם מִמֶּנָּה גּוֹרֶמֶת
לְסַכָּנָה גְּדוֹלָה. וְתוֹרִים מִסּוּג זֶה פּוֹגְמִים
בְּשִׁלְמוֹת הַתּוֹרָה; וְתוֹר תוֹךְ כַּפִּיּוֹת
טוֹבָה בְּמִתְנָה שֶׁקִּבְּלָנוּ מֵאֵת ה' בְּנוֹסִים
גְּלוּיִים וּבִהְשָׁגָחָה פְּרִטִית מִפְּלָאָה פּוֹגֶמֶת
בְּשִׁלְמוֹת הָעַם. עִם יִשְׂרָאֵל הוּא בְּנוֹ
יְחִידוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, וְאִיזָה בּוֹ מִסְּגָל
לְהִתְנַהֵג כִּן כְּלָפִי אֲבִיו; הַטַּעַם הַשְּׁלִישִׁי
וְהָאֲחֵרוֹן קָשׁוּר עִם **שְׁלָמוֹת הָאָרֶץ**. לָמָּה
לֹא לְוִתּוֹר? כִּי בְּדָבָר קְדוֹשׁ וְטָהוֹר פָּשׁוּט
לֹא שִׁיךָ לְפָגַם!

שְׁנוּזָכָה לְשִׁמְרַת עַל שְׁלֹשׁ הַשְׁלָמוֹת
בְּשִׁלְמוֹת!

שִׁבְתָּ שְׁלוֹם וּמִבְרָךְ!

?

נִפְשׁוֹת. בָּאֵם תִּהְיֶה הָעִיר הַמְּרֻחָקֶת
פְּרוּצָה לְמַעֲשֵׂי שָׂד – יִגְיֵעוּ אַחֲרֵיהֶם גַּם
הַתְּנַכְלִיּוֹת לְנֶפֶשׁ וְהַדָּבָר יִהְיֶה לְסַכָּנָה
שֶׁל מָמֶשׁ. וְתוֹר לְגוֹיִם עַל חֶלֶק מֵאָרֶץ
הַקְדֹּשׁ וּמִסִּירָתוֹ לְשִׁלְיֻתָּם מִגְבִּיר אֶת
הַתְּאָבוֹן שֶׁלָּהֶם לְפָגַע בִּיהוּדִים. "הִנֵּה,
זֶה עוֹבֵד", אומרים לַעֲצָמָם, "נִמְשִׁיךְ
לְפָגַע בָּהֶם וְהֵם יִמְשִׁיכּוּ לְוִתּוֹר". הָרַבִּי
טָעַן בְּתַקְוָה שֶׁאֶפְלוּ דְבוּרִים עַל רַעֲיוֹנוֹת
מִסּוּג זֶה כִּבֵּר גּוֹרְמִים לְנֹזֵק וּלְסַכָּנָה
לְיִהוּדִים.

טַעַם שְׁנִי, נִהַג הָרַבִּי לּוֹמַר, מִסִּירַת
חֶלְקִים מֵאֲרָצָנוּ הַקְדוּשָׁה, אוֹתָם קִבְּלָנוּ
בְּמִתְנַת חֲנֻם מֵה', הִיא כַּפִּיּוֹת טוֹבָה. אִם
יָבוֹא מִיִּשְׁהוּ וְיִתֵּן לִי מִתְנָה לְיוֹם הַהֲלָדָת
שְׁלִי – הֲגִיוֹנִי שֶׁאֶקַּח אוֹתָהּ בְּפָנָיו
וְאֶזְרַק אוֹתָהּ לֹאשְׁפָה? בְּמִיָּחָד כֶּאֱשֶׁר
מְדַבֵּר בְּמִתְנָה כְּזוֹ טוֹבָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר:
"טוֹבָה הָאָרֶץ מֵאֵד מֵאֵד", מִי מוֹכֵן לְוִתּוֹר
עַל פָּרֶס כְּזֶה? רַק כִּפּוּי טוֹבָה מְסַגֵּל לָכֶּה.
שִׁמְרִיתָהּ בְּשִׁלְמוֹת הִיא הַפֶּרֶת טוֹבָה לֵה' –
"נִחַלְתָּ עוֹלָם לְעַם עוֹלָם".

הַטַּעַם הַשְּׁלִישִׁי וְהָאֲחֵרוֹן שֶׁנִּהַג הָרַבִּי
לּוֹמַר קָשׁוּר עִם נוֹשֵׂא הַשְׁלָמוֹת, בּוֹ
פְּתִיחוֹנוּ. כִּפִּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא "שְׁלִימוֹתָא
דְּכָלָא", כִּפִּי שֶׁאֵת תּוֹרָתוֹ אָנוּ שׁוֹמְרִים
בְּשִׁלְמוֹת וּכְפִי שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנָיו

עת לכפרוץ!

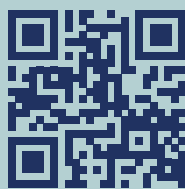

**המשימה שלנו היא להרחיב את הכלים
כדי להפיץ את האורות
להפוך את העולם**

אור חדש | תורת הנפש | תיקון המדינה
תורה ומדע | תורה לאומות העולם

תרמו עכשיו!

<http://charidy.com/niflaot>

מוקד טלפוני: 058-7701868

**תרמו
עכשיו!**

בשריפה במחסן הספרים "גל עיני" ביצהר,
נשרפו מעל 20,000 ספרים של הרב.
עלות הדפסת הספרים מחדש היא מעל מליון שקלים.

הקב"ה אומר לנו:

עת לכפרוץ - בכתיבה בהדפסה ובהפצה

